

Pielikums
Veselības ministrijas «PIRMEPARDATUMS».
rīkojumam Nr. «DOKREGNUMURS»

VALSTS KATASTROFU MEDICĪNAS PLĀNS

VALSTS KATASTROFU MEDICĪNAS PLĀNS

SATURS

ABREVIATŪRAS	3
KATASTROFU MEDICĪNAS PAMATJĒDZIENI.....	7
1. VALSTS KATASTROFU MEDICĪNAS PLĀNS: IEVADS.....	10
2. KATASTROFU MEDICĪNAS SISTĒMA: IETVARS, MĒRĶIS UN UZDEVUMI.....	12
2.1. KATASTROFU MEDICĪNAS SISTĒMAS IETVARS UN MĒRĶIS.....	12
2.2. KATASTROFU MEDICĪNAS SISTĒMAS UZDEVUMI	12
3. KATASTROFU MEDICĪNAS SISTĒMA: VADĪBA	13
4. KATASTROFU MEDICĪNAS SISTĒMA: PLĀNOŠANA	16
5. KATASTROFU MEDICĪNAS SISTĒMA: REAĢĒŠANA UN SEKU LIKVIDĒŠANA.....	24
5.1. ĀRKĀRTAS SITUĀCIJAS PĀRVALDĪŠANAS VADĪBA.....	24
5.2. ĀRKĀRTAS SITUĀCIJU PĀRVALDĪŠANA VM PAKĻAUTĪBAS IESTĀDĒ	29
5.3. ĀRKĀRTAS SITUĀCIJU PĀRVALDĪŠANA SLIMNĪCĀ	30
6. KATASTROFU MEDICĪNAS SISTĒMAS RESURSI.....	31
7. STARPTAUTISKĀS BRĪDINĀŠANAS UN UZRAUDZĪBAS SISTĒMAS	34
8. STARPTAUTISKĀ PALĪDZĪBA ĀRKĀRTAS SITUĀCIJĀS	35
9. SAKARU NODROŠINĀJUMS ĀRKĀRTAS SITUĀCIJĀS	37
10. MĀCĪBAS	39
11. ĀRKĀRTAS SITUĀCIJAS KRĪZES KOMUNIKĀCIJA.....	41
11.1. ĀRKĀRTAS SITUĀCIJAS KRĪZES KOMUNIKĀCIJAS MĒRĶI UN PRINCIPI	41
11.2. ĀRKĀRTAS SITUĀCIJAS KRĪZES KOMUNIKĀCIJAS VADĪBA UN REALIZĀCIJA	41
PIELIKUMU SARAKSTS.....	43

ABREVIATŪRAS

ANO – Apvienoto Nāciju Organizācija

AM – Aizsardzības ministrija

ĀI – Ārstniecības iestādes

ĀM – Ārlietu ministrija

ĀMS – ārkārtas medicīniskā situācija

ARCC – Aviācijas meklēšanas un glābšanas koordinācijas centrs

ĀS – ārkārtas medicīniskā un ārkārtas sabiedrības veselības situācija – kopā ārkārtas situācija.

ĀSVS – ārkārtas sabiedrības veselības situācija

BKUS – Bērnu klīniskās universitātes slimnīca

CAK – Pašvaldību sadarbības teritorijas Civilās aizsardzības komisija

CAKP likums – Civilās aizsardzības un katastrofas pārvaldīšanas likums

CA OVC – Civilās aizsardzības Operacionālais vadības centrs

CAP – Civilās aizsardzības plāns

ECDC – Eiropas Slimību profilakses un kontroles centrs (*European Centre for Disease Prevention and Control*)

ECURIE – Eiropas Savienības operatīvās radioloģiskās informācijas apmaiņas sistēma (*European Community Urgent Radiological Information Exchange*)

EK – Eiropas Komisija

EEZ – Eiropas Ekonomikas zona

EMA – Eiropas Zāļu aģentūra (*The European Medicines Agency*)

EPIS – Infekcijas slimību epidemioloģiskās izlūkošanas sistēma (*Epidemic Intelligence Information System*)

ES – Eiropas Savienība

EWRS – Eiropas Komisijas Agrīnās brīdināšanas un reaģēšanas sistēma (*Early Warning Response System*)

VALSTS KATASTROFU MEDICĪNAS PLĀNS

HERA - Veselības ārkārtas situāciju gatavības un reaģēšanas iestādes

IAL – individuālie aizsardzības līdzekļi

IeM – Iekšlietu ministrija

IeM OVC – Iekšlietu ministrijas Operatīvās vadības centrs

IMP – Eiropas Savienības regulatorā sadarbības tīkla incidentu pārvaldības plāns cilvēkiem paredzētajām zālēm (*The European Union Regulatory Network Incident Management Plan for medicines for human use*)

ITN – Intensīvās terapijas nodaļa

IzM – Izglītības un zinātnes ministrija

KM – katastrofu medicīna

KVP – Krīzes vadības padome

LM – Labklājības ministrija

LSA – Latvijas Samariešu apvienība

LSK – Latvijas Sarkanais Krusts

LVĢMC – Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs

MK – Ministru kabinets

MRCC – Jūras meklēšanas un glābšanas koordinācijas centrs

NATO – Ziemeļatlantijas līguma organizācija (*North Atlantic Treaty Organization*)

NBS – Nacionālie bruņotie spēki

NMP – neatliekamā medicīniskā palīdzība

NMPD – Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests

NMPD KMC – NMPD Katastrofu medicīnas centrs

NMPD OVC – NMPD Operatīvās vadības centrs

NMPD SMC – NMPD Specializētās medicīnas centrs

NVD – Nacionālais veselības dienests

VALSTS KATASTROFU MEDICĪNAS PLĀNS

NVO – nevalstiskā organizācija

O.I.E. – Pasaules Dzīvnieku veselības organizācija (*World organisation for animal health*)

OMT – Operatīvais medicīniskais transportlīdzeklis

OVG – Operatīvā vadības grupa

PMLP – Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde

PSKUS – Paula Stradiņa klīniskās universitātes slimnīca

PTAC – Patērētāju tiesību aizsardzības centrs

PVD – Pārtikas un veterinārais dienests

PVO – Pasaules Veselības organizācija

PVO SVAN – Pasaules Veselības organizācijas Starptautiskie veselības aizsardzības noteikumi

RAKUS – Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca

RAKUS LIC – Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīcas stacionārs “Latvijas Infektoloģijas centrs”

RAKUS NRL - Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca Nacionālā mikrobioloģijas references laboratorija

RAPID ALERT – Ātrās reaģēšanas sistēma par zāļu kvalitātes defektiem un to kvalitāti ietekmējošiem faktoriem

SAEA – Starptautiskā atomenerģijas aģentūra

SAIRIS - Stacionāro ārstniecības iestāžu resursu informācijas sistēma

SISTĒMA “SAFETY GATE” (RAPID ALERT SYSTEM FOR NON-FOOD PRODUCTS) – Ātrās informācijas apmaiņas sistēma par nepārtikas preču un pakalpojumu drošumu

SM – Satiksmes ministrija

SPKC - Slimību profilakses un kontroles centrs

UNHCR – Apvienoto Nāciju Bēgļu Komisija (*The United Nations High Commissioner for Refugees*)

VALSTS KATASTROFU MEDICĪNAS PLĀNS

VADC – Valsts asinsdonoru centrs

VARAM – Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

VBTAI – Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija

VCA plāns – Valsts civilās aizsardzības plāns

VDD – Valsts drošības dienests

VI – Veselības inspekcija

VKM plāns – Valsts katastrofu medicīnas plāns

VM – Veselības ministrija

VMR – Valsts materiālās rezerves

VOMK – Valsts operatīvā medicīniskā komisija

VP – Valsts policija

VRS – Valsts robežsardze

VTMEC – Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centrs

VUGD – Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests

VVD – Valsts vides dienests

VVD RDC – Valsts vides dienesta Radiācijas drošības centrs

ZM – Zemkopības ministrija

ZVA – Zāļu valsts aģentūra

KATASTROFU MEDICĪNAS PAMATJĒDZIENI

Apdraudējums — bīstama parādība, viela, cilvēka darbība vai apstākļi, kas var izraisīt dzīvības zaudējumu, radīt ievainojumu vai citus kaitējumus veselībai, nodarīt kaitējumu īpašumam, izraisīt iztikas līdzekļu un pakalpojumu zaudējumu, sociālo un ekonomisko destabilizāciju, vai nodarīt kaitējumu videi.

Ārkārtas medicīniskā situācija — situācija, kad ārstniecības iestādē, pašvaldības administratīvajā teritorijā vai valstī tūlītēji pieejamo medicīnisko resursu apjoms neatbilst esošajam vai prognozējamam cietušo vai saslimušo skaitam.

Ārkārtas sabiedrības veselības situācija — infekcijas slimību uzliesmojums vai uzliesmojuma drauds ar ievērojamu un grūti kontrolējamu izplatīšanās potenciālu, kā arī notikums vai notikuma drauds ar veselībai kaitīga bioloģiskā, ķīmiskā vai fizikālā faktora iedarbību uz iedzīvotājiem, kad nepieciešama sabiedrības veselības aizsardzības pasākumu veikšana pastiprinātā režīmā un koordinēta iesaistīto institūciju rīcība.

Ārkārtas situācija — Ārkārtas situācija veselības nozarē, kas ietver ārkārtas medicīnisko un ārkārtas sabiedrības veselības situāciju.

Ārkārtēja situācija — īpašs tiesiskais režīms, kura laikā Ministru kabinetam ir tiesības likumā noteiktajā kārtībā un apjomā ierobežot valsts pārvaldes un pašvaldību institūciju, fizisko un juridisko personu tiesības un brīvības, kā arī uzlikt tām papildus pienākumus.

Ārkārtas situācijas pārvaldīšana — tādu vadītu un koordinētu preventīvo, gatavības, reaģēšanas, seku likvidēšanas pasākumu, kā arī atjaunošanas pasākumu kopums, kuri tiek veikti, lai nodrošinātu katastrofu medicīnas sistēmas uzdevumu izpildi.

Dekontaminācija — procedūra, ar ko veic veselības aizsardzības pasākumus, lai likvidētu sabiedrības veselību apdraudošu infekciozu vai toksisku aģentu vai vielu klātbūtni uz cilvēka vai dzīvnieka ķermeņa virsmas, patēriņam sagatavotā produktā vai uz tā, vai uz citiem priekšmetiem, tostarp transportlīdzekļiem.

Dezaktivācija — radioaktīvo vielu aizvākšana, lai samazinātu radioaktīvo piesārņojumu uz visu veidu virsmām, iedzīvotāju organismā, materiālos, vides objektos, pārtikas produktos, dzīvnieku barībā un dzeramajā ūdenī.

Dezinfekcija — procedūra, ar ko, tieši iedarbojoties ķīmiskiem vai fizikāliem aģentiem, veic veselības aizsardzības pasākumus, lai kontrolētu vai iznīcinātu uz cilvēka vai dzīvnieka ādas virsmas vai bagāžā, kravā, konteineros, transportlīdzekļos, precēs un pasta pakās, vai uz tām esošos infekcijas izraisītājus.

VALSTS KATASTROFU MEDICĪNAS PLĀNS

Izņēmuma stāvoklis — īpašs tiesiskais režīms, kas izsludināms, ja valsti apdraud ārējais ienaidnieks vai tās daļā ir izcēlušies vai draud izcelties iekšēji nemieri, kas apdraud demokrātisko valsts iekārtu.

Katastrofa — notikums, kas izraisījis cilvēku upurus un apdraud cilvēku dzīvību vai veselību, nodarījis kaitējumu vai radījis apdraudējumu cilvēkiem, videi vai īpašumam, kā arī radījis vai rada būtiskus materiālos un finansiālos zaudējumus un pārsniedz atbildīgo valsts un pašvaldības institūciju ikdienas spējas novērst notikuma postošos apstākļus.

Katastrofu medicīna — medicīniskās palīdzības principi, kas nosaka neatliekamās medicīniskās palīdzības plānošanu, organizāciju un nodrošināšanu cietušajiem (saslimušajiem) ārkārtas situācijās.

Katastrofu medicīnas aprīkojums — aprīkojums, kas nepieciešams neatliekamās medicīniskās palīdzības nodrošināšanai cietušajiem ārkārtas situācijās (medicīniskais aprīkojums, individuālie aizsardzības līdzekļi, dekontaminācijas iekārtas, sakaru līdzekļi, autotransports un materiāltehniskais nodrošinājums).

Katastrofu medicīnas sistēma — valsts koordinētu pasākumu kopums, ko veic ārstniecības iestādes un citas veselības aprūpes nozares institūcijas neatkarīgi no īpašuma formas, lai ārkārtas medicīniskajās un ārkārtas sabiedrības veselības situācijās glābtu cilvēku dzīvību un mazinātu postošo ietekmi uz sabiedrības veselību.

Krīzes situācija — situācija, kurā ģimene (persona) katastrofas vai citu no ģimenes (personas) gribas neatkarīgu apstākļu dēļ pati saviem spēkiem nespēj nodrošināt savas pamatvajadzības un tai ir nepieciešama psihosociāla vai materiāla palīdzība.

Krīzes psiholoģiskā intervence — ārkārtas psiholoģiskā palīdzība, kuras mērķis ir palīdzēt indivīdiem krīzes situācijā, lai atjaunotu emocionālo līdzsvaru un mazinātu potenciālu psiholoģisku traumu.

Krīzes komunikācija — Tādu stratēģiju un taktiku sagatavošana un piemērošana, kas var novērst vai mazināt nozīmīgu notikumu ietekmi uz kompāniju vai organizāciju. (*Kurt P.Stoker*)

Medicīniskie resursi — apmācīts medicīniskais personāls un sagatavots medicīniskais un materiāli tehniskais nodrošinājums.

Neatliekamā medicīniskā palīdzība — palīdzība, ko cietušajiem (saslimušajiem) dzīvībai vai veselībai bīstamā kritiskā stāvoklī sniedz šādiem gadījumiem īpaši sagatavotas (apmācītas, ekipētas) personas ar atbilstošu kvalifikāciju medicīnā, kurām saskaņā ar šo kvalifikāciju ir juridiska atbildība par savu darbību vai bezdarbību un tās sekām.

Piesārņošana — personu vai priekšmetu piesārņojums ar veselībai bīstamām ķīmiskām, bioloģiskām vai radioaktīvām vielām.

VALSTS KATASTROFU MEDICĪNAS PLĀNS

Pirmā palīdzība — palīdzība, ko cietušajiem (saslimušajiem) dzīvībai vai veselībai kritiskā stāvoklī savu zināšanu un iespēju apjomā sniedz personas ar kvalifikāciju medicīnā vai bez tās neatkarīgi no sagatavotības un ekipējuma.

Psiholoģiska krīze — stāvoklis, kurā cilvēks uztver notikumu/situāciju kā nepanesamas grūtības, kas pārsniedz cilvēka ierastos situācijas risināšanas veidus un galā tikšanas stratēģijas. *(Gilliland & James, 1997)*

Psiholoģiskā pirmā palīdzība — pasākumu komplekss, ko psihologi nodrošina cietušajiem ārkārtas situācijas/katastrofas gadījumā, sniedzot praktisku palīdzību un atbalstu tiem, kam tas ir nepieciešams (krīzē nonākušo cilvēku pamatvajadzību apzināšana, uzklauššana, ja cilvēks vēlas dalīties ar pārdzīvojumiem, mazinot bažas un palīdzot cietušajam sajūties mierīgākam, rūpēšanās par cilvēku drošību un sargāšana no iespējama papildus kaitējuma, informācijas sniegšana par pieejamiem pakalpojumiem un sociālo palīdzību. *(Psychological first aid: Guide for field workers, World Health Organization, 2011)*

Psihosociālā palīdzība — sociālā darba virziens, kura nolūks ir palīdzēt indivīdam un ģimenei risināt starppersonu un sociālās vides problēmas, sniedzot psiholoģisku un sociālu atbalstu.

Sabiedrības veselības apdraudējums — ir tāda gadījuma iespējamība, kas var nevēlami ietekmēt cilvēku populācijas veselību, uzsverot tādu, kas var izplatīties starptautiski vai var izraisīt īpaši kaitīgu un tiešu apdraudējumu.

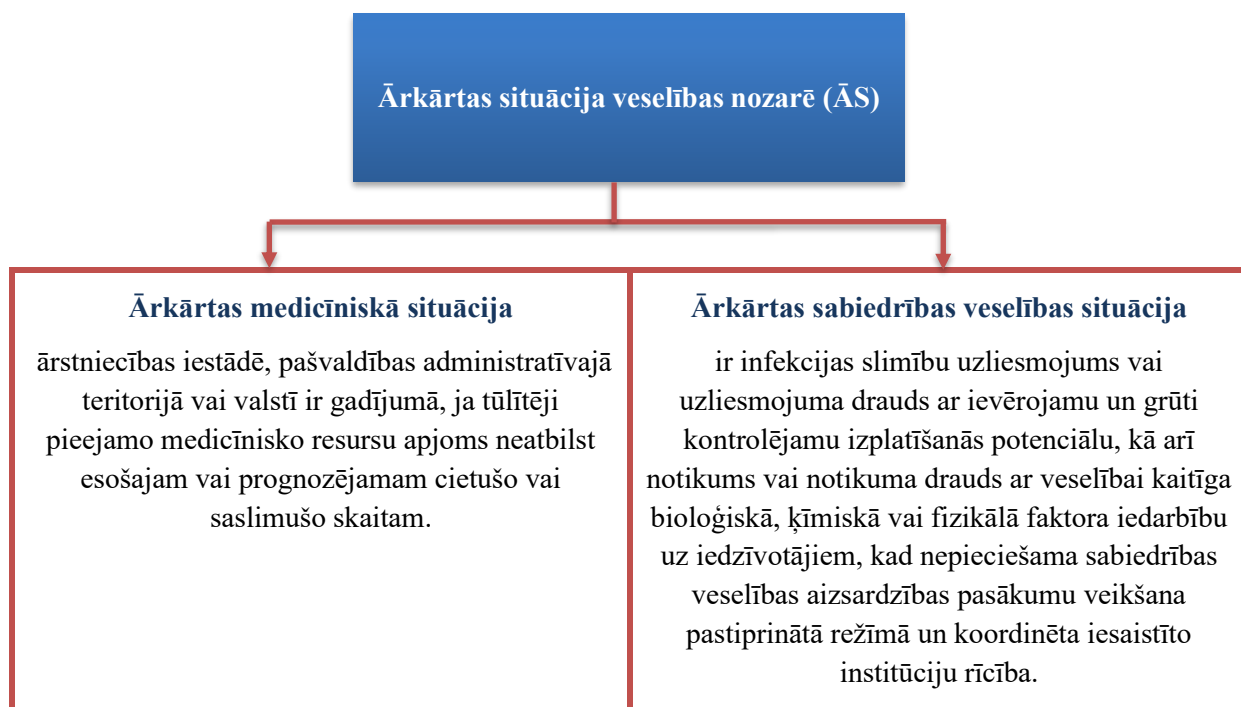
Skartā zona — konkrēta ģeogrāfiska vieta, kurai PVO noteikusi veselības aizsardzības pasākumus saskaņā ar Starptautiskiem veselības aizsardzības noteikumiem.

Valsts Operatīvā medicīniskā komisija — MK izveidota konsultatīva un koordinējoša institūcija, kuras darbības mērķis ir nodrošināt veselības nozares institūciju saskaņotu darbību ārkārtas situācijā.

Vides piesārņošana — vides piesārņojums ar veselībai bīstamām ķīmiskām, bioloģiskām vai radioaktīvām vielām.

1. VALSTS KATASTROFU MEDICĪNAS PLĀNS: IEVADS

1. **VKM plāns** ir stratēģiska līmeņa dokuments, kurš, ņemot vērā CAKP likumā noteiktos katastrofu pārvaldīšanas pasākumus, KM sistēmas ietvaros nosaka ārkārtas medicīnisko situāciju un ārkārtas sabiedrības veselības situāciju pārvaldīšanā iesaistīto veselības nozaru iestāžu atbildību un rīcību.
2. Saskaņā ar Ārstniecības likumu **KM sistēma** ir valsts koordinētu pasākumu kopums, ko veic ārstniecības iestādes un citas veselības aprūpes nozares institūcijas neatkarīgi no īpašuma formas, lai ĀS glābtu cilvēku dzīvību un mazinātu postošo ietekmi uz sabiedrības veselību. Katras ĀS veselības nozarē precīzāks raksturojums norādīts 1.attēlā.

1.attēls “Ārkārtas situācijas veselības nozarē (ĀS)” dalījums

3. VKM plāns izstrādāts atbilstoši 2011.gada 13.decembra Ministru kabineta noteikumiem Nr.948 “Katastrofu medicīnas sistēmas organizēšanas noteikumi”.
4. **VKM plāns** ietver:
 - 4.1. ĀS vadību, VM padotības iestāžu un slimnīcu ĀS pārvaldīšanu;
 - 4.2. rīcību, informācijas apmaiņu starp iesaistītajām iestādēm ĀS vai to draudu gadījumā (ĀS ar daudz cietušajiem; infekciju slimības izraisīta apdraudējuma un ĀS gadījumā; ķīmiskās katastrofas (avārijas) gadījumā; laikapstākļu ietekmes

VALSTS KATASTROFU MEDICĪNAS PLĀNS

izraisītā negadījumā; radiācijas avārijas gadījumā; nezināmas izcelsmes apdraudējuma gadījumā; masveida patvēruma meklētāju ierašanās gadījumā; kara, militāra iebrukuma vai to draudu gadījumā; psiholoģiskās palīdzības nodrošināšanā ĀS; NVO iesaistē ĀS);

- 4.3. valstī izmantojamo KM sistēmas resursus, to apjomu un izvietojumu;
 - 4.4. pacientu skaitu, kuriem iespējams nodrošināt medicīnisko palīdzību slimnīcās;
 - 4.5. starptautiskās brīdināšanas un uzraudzības sistēmas;
 - 4.6. VMR iesaistīšanu;
 - 4.7. starptautiskās palīdzības pieprasīšanu un saņemšanu;
 - 4.8. ĀS krīzes komunikāciju veselības nozarē;
 - 4.9. KM sistēmas mācību organizēšanu.
5. VKM plāna izstrādi un aktualizāciju vada NMPD.
 6. VKM plānu aktualizē ne retāk kā reizi gadā.
 7. Kārtību, kādā VM un VM padotības iestādes un slimnīcas īsteno tām VKM plānā noteikto atbildību un rīcību, nosaka šo iestāžu iekšējos normatīvajos aktos un slimnīcu Katastrofu medicīnas plānos.
 8. VKM plānā ir noteikti ĀS pārvaldīšanas gatavības un ārkārtas reaģēšanas režīmi iestādes/slimnīcas līmenī (sk. 31.punktu) un ĀS veselības nozarē izsludināšanas kritēriji (sk. 32.punktu) un reaģēšanas režīmi (sk.33.punktu).
 9. **VKM Pielikumā Nr.18** norādīti KM sistēmas reglamentējošie dokumenti.

2. KATASTROFU MEDICĪNAS SISTĒMA: IETVARŠ, MĒRĶIS UN UZDEVUMI

2.1. KATASTROFU MEDICĪNAS SISTĒMAS IETVARŠ UN MĒRĶIS

10. **KM sistēma ir valsts civilās aizsardzības sistēmas un nacionālās drošības sistēmas sastāvdaļa**, un tās plānošana ir integrēta civilās aizsardzības, nacionālās drošības un citos plānos.

2.attēls “KM sistēmas integrācijas ietvars”

11. **KM sistēmu veido pasākumu kopums**, ko īsteno VM, VM padotības iestādes, ārstniecības iestādes un citas veselības nozares iestādes ar mērķi nodrošināt ĀS pārvaldīšanu veselības nozarē.
12. **KM sistēmas mērķis** civilās aizsardzības un nacionālās drošības sistēmas kontekstā ir glābt cilvēku dzīvības ĀS un mazināt tās iespējamo postošo ietekmi uz sabiedrības veselību.

2.2. KATASTROFU MEDICĪNAS SISTĒMAS UZDEVUMI

13. **KM sistēmas uzdevumi:**

- 13.1. nodrošināt veselības nozares un citu iestāžu sadarbību ĀS;
- 13.2. organizēt un nodrošināt NMP ĀS un katastrofās, kā arī gadījumā, ja nepieciešamais medicīniskās palīdzības apjoms pārsniedz ārstniecības iestādes resursu iespējas;
- 13.3. apzināt, plānot, uzturēt un atjaunot nepieciešamos medicīniskos resursus, lai nodrošinātu ĀS pārvaldīšanu ārstniecības iestāžu un valsts līmenī;
- 13.4. plānot un veikt sadarbību ar ĀS pārvaldīšanā iesaistītajām iestādēm;
- 13.5. plānot un organizēt KM sistēmas mācības un apmācību;
- 13.6. vadīt, koordinēt, organizēt un kontrolēt apmācību pirmās palīdzības sniegšanā;
- 13.7. nodrošināt starptautisko sadarbību ĀS pārvaldīšanā, tai skaitā pieredzes apmaiņu ar citām valstīm;

VALSTS KATASTROFU MEDICĪNAS PLĀNS

- 13.8. veikt savlaicīgu sabiedrības informēšanu par pasākumiem, kas veicami ĀS gadījumā, lai nodrošinātu pirmās palīdzības sniegšanu un mazinātu iespējamo kaitējumu veselībai;
- 13.9. veikt KM sistēmas darbības nodrošināšanai nepieciešamās informācijas uzskaiti;
- 13.10. veikt risku novērtēšanu, prognozēšanu un modelēšanu un noteikt pasākumus riska mazināšanai;
- 13.11. nodrošināt to, ka katra iesaistītā iestāde un persona zina savus konkrētos pienākumus un iesaistītajām personām ir nepieciešamās prasmes;
- 13.12. nodrošināt ĀS izvērtēšanu, pieredzes gūšanu no iepriekšējām krīzēm.

3. KATASTROFU MEDICĪNAS SISTĒMA: VADĪBA

14. Par **KM sistēmas organizēšanu un vadību** atbild **VM**.
15. **Konsultatīvā un koordinējošā institūcija**, kas nodrošina veselības nozares iestāžu saskaņotu darbību un veicina KM sistēmas gatavību reaģēt ĀS, ir Ministru kabineta izveidotā **VOMK** un tās darbību nosaka MK 2011.gada 13.decembra noteikumi Nr.956 "Valsts operatīvās medicīniskās komisijas nolikums".
16. **VOMK vadītājs ir VM valsts sekretārs**. VOMK sastāvā iekļauj pārstāvjus no VM, NVD, NMPD, RAKUS, PSKUS, BKUS, SPKC, ZVA, VI, VADC un VTMEC.
17. **ĀS jeb tās draudu gadījumā pēc VM valsts sekretāra vai cita VOMK locekļa iniciatīvas var tikt sasaukta VOMK ārkārtas sēde**. VOMK un VOMK locekļu uzdevumi ārkārtas sēdes sasaukšanas gadījumā norādīti VKM plāna 52.-55.punktā.
18. **VOMK kārtējās sēdēs**, kas notiek ne retāk kā vienu reizi gadā, tiek sasauktas, lai veicinātu KM sistēmas gatavību reaģēt ĀS. VOMK locekļu uzdevums ir izvērtēt KM sistēmas regulējošos normatīvos aktus, VKM plānu un sniegt NMPD priekšlikumus to pilnveidošanai.
19. **ĀS jeb tās draudu gadījumā VM valsts sekretārs var sasaukt VM ārkārtas vadības grupu, kurā pēc nepieciešamības iesaista VM padotības iestāžu un slimnīcu pārstāvjus**, lai koordinētu ĀS vai to draudu gadījumā iesaistīto veselības nozares iestāžu darbību. VM ārkārtas vadības grupas uzdevumi noteikti VM iekšējā kārtībā, kas nosaka iestādes nepārtrauktas darbības nodrošināšanu ĀS vai ĀS draudu gadījumā, kas izstrādāts atbilstoši VKM plāna 30.punktā noteiktajām prasībām.

VALSTS KATASTROFU MEDICĪNAS PLĀNS

20. Nepieciešamības gadījumā VM organizē un ar Veselības ministra rīkojumu nosaka darba grupas noteiktu uzdevumu izpildei ĀS vai to draudu pārvaldīšanai, iesaistot veselības nozares iestādes un ekspertus.
21. ĀS jeb tās draudu gadījumā VM padotības iestādēs un slimnīcās par ĀS pārvaldīšanu atbild iestādes vadītājs. VM padotības iestādēs un slimnīcās pārvaldīšana norādīta VKM plāna 56.-64. punktā.
22. **Ja ĀS pārvaldīšana prasa koordinētu valsts un pašvaldību iestāžu rīcību, pēc VOMK priekšlikuma, veselības ministrs pieņem lēmumu ierosināt sasaukt MK KVP.**
23. **KVP** ir koordinējoša institūcija, kuras darbības mērķis ir nodrošināt valsts un pašvaldību institūciju saskaņotu rīcību, veicot valsts apdraudējuma preventīvos un pārvarēšanas pasākumus, kā arī tā radīto seku likvidēšanas pasākumus. KVP darbību un tās sasaukšanu nosaka Ministru kabineta 2011.gada 18.janvāra noteikumi Nr.42 "Krīzes vadības padomes nolikums".

VALSTS KATASTROFU MEDICĪNAS PLĀNS

24. ĀS pārvaldīšanas līmeņi, veselības nozaru iesaistīto iestāžu atbildība norādīta **VKM plāna 3. attēlā** “**ĀS pārvaldīšanas līmeņi, veselības nozaru iesaistīto iestāžu atbildībā**”.

3.attēls “ĀS pārvaldīšanas līmeņi, veselības nozares iesaistīto iestāžu atbildība”

4. KATASTROFU MEDICĪNAS SISTĒMA: PLĀNOŠANA

25. **KM sistēmas gatavības plānošanu vada un koordinē NMPD.**
26. **KM sistēma, kā valsts civilās aizsardzības sistēmas un nacionālās drošības sistēmas sastāvdaļa**, saskaņā ar CAKP likumu, tiek plānota un īstenota, ņemot vērā Valsts civilās aizsardzības plānā veikto **riska novērtējumu valstī par iespējamo katastrofu (apdraudējumu)** un noteikto iestāžu kompetenci un rīcību katastrofas pārvaldīšanas pasākumu īstenošanā – preventīvie, gatavības, reaģēšanas, seku likvidēšanas un atjaunošanas pasākumi.

27. KM sistēmas darbības nodrošināšanai tiek izstrādāti:

- 27.1. VKM plāns;
- 27.2. Slimnīcu KM plāni;
- 27.3. VM un VM padotības iestāžu iekšējie normatīvie akti, kas nosaka iestādes nepārtrauktas darbības nodrošināšanu ĀS vai ĀS draudu gadījumā.

4.attēls "Plāna iedalījums līmeņos"

28. Slimnīcu, kuras noteiktas **VKM plāna pielikumā Nr.12**, vadītāji ir atbildīgi par slimnīcu KM plānu izstrādi un aktualizāciju atbilstoši **VKM plāna pielikumam Nr.8 un Nr.22**.
29. Iestādes, kurām ir jābūt iekšējām kārtībām, kas nosaka iestādes nepārtrauktas darbības nodrošināšanu un rīcību ĀS vai ĀS draudu gadījumā ir:
- 29.1. VM;
 - 29.2. NMPD;
 - 29.3. SPKC;
 - 29.4. VI;
 - 29.5. NVD;
 - 29.6. ZVA;
 - 29.7. VTMEC;
 - 29.8. VADC;
 - 29.9. Latvijas Antidopinga birojs.

VALSTS KATASTROFU MEDICĪNAS PLĀNS

30. VKM plāna 29.punktā minēto iestāžu vadītāji ir atbildīgi par iekšējās kārtības izstrādi un aktualizāciju. Atbilstoši VKM plānā norādītajiem iestāžu uzdevumiem ĀS un iestādes noteiktajiem iekšējiem apdraudējumiem darbības nepārtrauktības nodrošināšanai, iekšējā kārtībā iekļauj šādu informāciju:

- 30.1. iespējamo risku saraksts un kopsavilkums par riska novērtējumu attiecībā uz darbības nepārtrauktības nodrošināšanu un rīcību ĀS vai tās draudu gadījumā;
- 30.2. trauksmes signāla saņemšana un izziņošana iestādē;
- 30.3. personāla aizvietošanas kārtība;
- 30.4. lēmuma pieņemšana un izziņošana par gatavības vai ārkārtas reaģēšanas režīma izsludināšanu;
- 30.5. ĀS vadība, tajā skaitā iestādes ārkārtas vadības grupas sastāvs un uzdevumi;
- 30.6. personāla rīcība un uzdevumi;
- 30.7. esošo un papildus resursu iesaiste un to vadība;
- 30.8. informācijas apmaiņas nodrošināšana starptautiskajās ziņošanas platformās un saņemtās informācijas nodošana citām iestādēm un organizācijām;
- 30.9. sadarbība un informācijas apmaiņa ar citām iesaistītajām iestādēm un ārstniecības iestādēm;
- 30.10. sadarbība un informācijas apmaiņa ar citu nozaru iesaistītajām iestādēm;
- 30.11. sadarbība un informācijas apmaiņa ar pašvaldības civilās aizsardzības komisiju;
- 30.12. sadarbība un informācijas apmaiņa ar nozares atbildīgo institūciju par vienotu ĀS krīzes komunikāciju;
- 30.13. evakuācijas pasākumi iestādes darbības nepārtrauktības nodrošināšanai.

31. KM sistēmas gatavību ĀS iestādes/slimnīcas līmenī plāno saskaņā ar šādiem reaģēšanas režīmiem¹:

31.1. **Gatavības reaģēšanas režīms (Gatavība¹):**

Gatavības reaģēšanas režīms ir īpašs iestādes/slimnīcas darbības režīms, kuru izsludina, ja pieejamie personāla, materiāltehniskie vai citi ĀS pārvaldīšanā iesaistāmie resursi **var būt nepietiekami**, lai, turpinot iestādes/slimnīcas darbu ikdienas darba režīmā, nodrošinātu nepieciešamo reaģēšanas pasākumu veikšanu.

¹ Saskaņā ar MK noteikumiem Nr.948 "Katastrofu medicīnas sistēmas organizēšanas noteikumi"

31.2. Ārkārtas reaģēšanas režīms (Paaugstināta gatavība un reaģēšana/Ārkārtas gatavība un reaģēšana¹):

Ārkārtas reaģēšanas režīms ir īpašs iestādes/slimnīcas darbības režīms, kuru izsludina, ja pieejamie personāla, materiāltehniskie vai citi ĀS pārvaldīšanā iesaistāmie resursi **ir nepietiekami**, lai, turpinot iestādes/slimnīcas darbu ikdienas darba režīmā, nodrošinātu nepieciešamo reaģēšanas pasākumu veikšanu.

32. KM sistēmas gatavību ĀS veselības nozarē plāno saskaņā ar šādiem kritērijiem:

- 32.1. ir cilvēku upuri vai pastāv nopietns apdraudējums cilvēku dzīvībai vai veselībai;
- 32.2. atbildīgo valsts un pašvaldību veselības nozares iestāžu tūlītēji pieejamie resursi nav pietiekami situācijas pārvaldīšanai vai radīto seku novēršanai;
- 32.3. ir nepieciešama koordinēta iesaistīto iestāžu rīcība pašvaldību, valsts vai starptautiskā līmenī;
- 32.4. ir nepieciešama sabiedrības veselības aizsardzības pasākumu veikšana pastiprinātā režīmā.

33. Saskaņā ar CAKP likumā noteiktajiem pasākumiem (preventīvie, gatavības, reaģēšanas un seku likvidēšanas pasākumi, atjaunošanās pasākumi) nosaka pasākumus veselības nozarei un atbilstoši 32.punkta kritēriju izpildei nosaka veselības nozares reaģēšanas režīmus (Lēmuma pieņemšanas algoritms attēls Nr.5) :

33.1. **Plānošanas/Preventīvie pasākumi (preventīvie pasākumi²)** - pasākumu kopums, kuri tiek veikti, lai novērstu vai mazinātu sabiedrības veselības apdraudējuma vai katastrofas draudus.

33.2. **Gatavības reaģēšanas režīms (gatavības pasākumi²)** - pasākumu kopums, kuri tiek veikti sabiedrības veselības apdraudējuma vai katastrofas vai to draudu gadījumā, kas atbilst vismaz no diviem no četriem punktā noteiktajiem kritērijiem **un pastāv risks, ka situācija attīstīsies un ir nepieciešams veikt pastāvīgu situācijas monitoringu un analīzi.**

33.3. **Ārkārtas reaģēšanas režīms (reaģēšanas /seku likvidēšanas pasākumi²)** pasākumu kopums, kuri tiek veikti sabiedrības veselības apdraudējuma vai katastrofas gadījumā, kas **atbilst vismaz trijiem no četriem punktā noteiktajiem kritērijiem.**

33.4. **Ārkārtas situācija veselības nozarē (reaģēšanas/seku likvidēšanas pasākumi²)** pasākumu kopums, kuri tiek veikti sabiedrības veselības apdraudējuma vai katastrofas gadījumā, kas **atbilst trijiem no četriem punktā noteiktajiem kritērijiem un ir nepieciešams pieņemt koordinējošos veselības nozares institūcijām saistošus lēmumus ĀS vai to tiešu draudu gadījumā.**

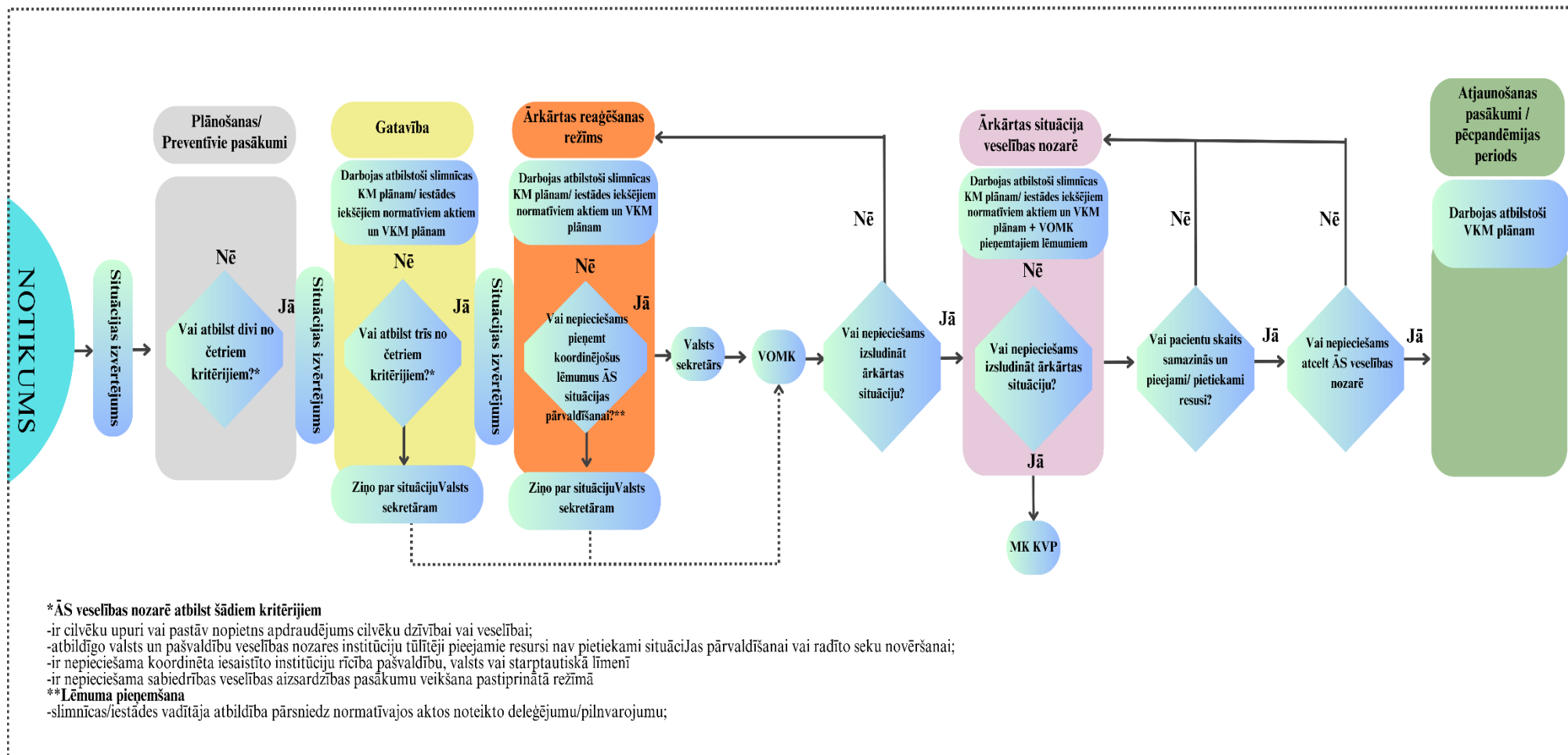
² Saskaņā ar CAKP

VALSTS KATASTROFU MEDICĪNAS PLĀNS

33.5. **Atjaunošanas pasākumi (Atjaunošanās pasākumi²)** Pasākumu kopums, kuri tiek veikti sabiedrības veselības apdraudējuma vai katastrofas gadījumā, situācijas stabilizācijas gadījumā, kad pacientu skaits samazinās, un pieejamie resursi ir pietiekošā apjomā, lai atjaunotu veselības aprūpes pakalpojumus.

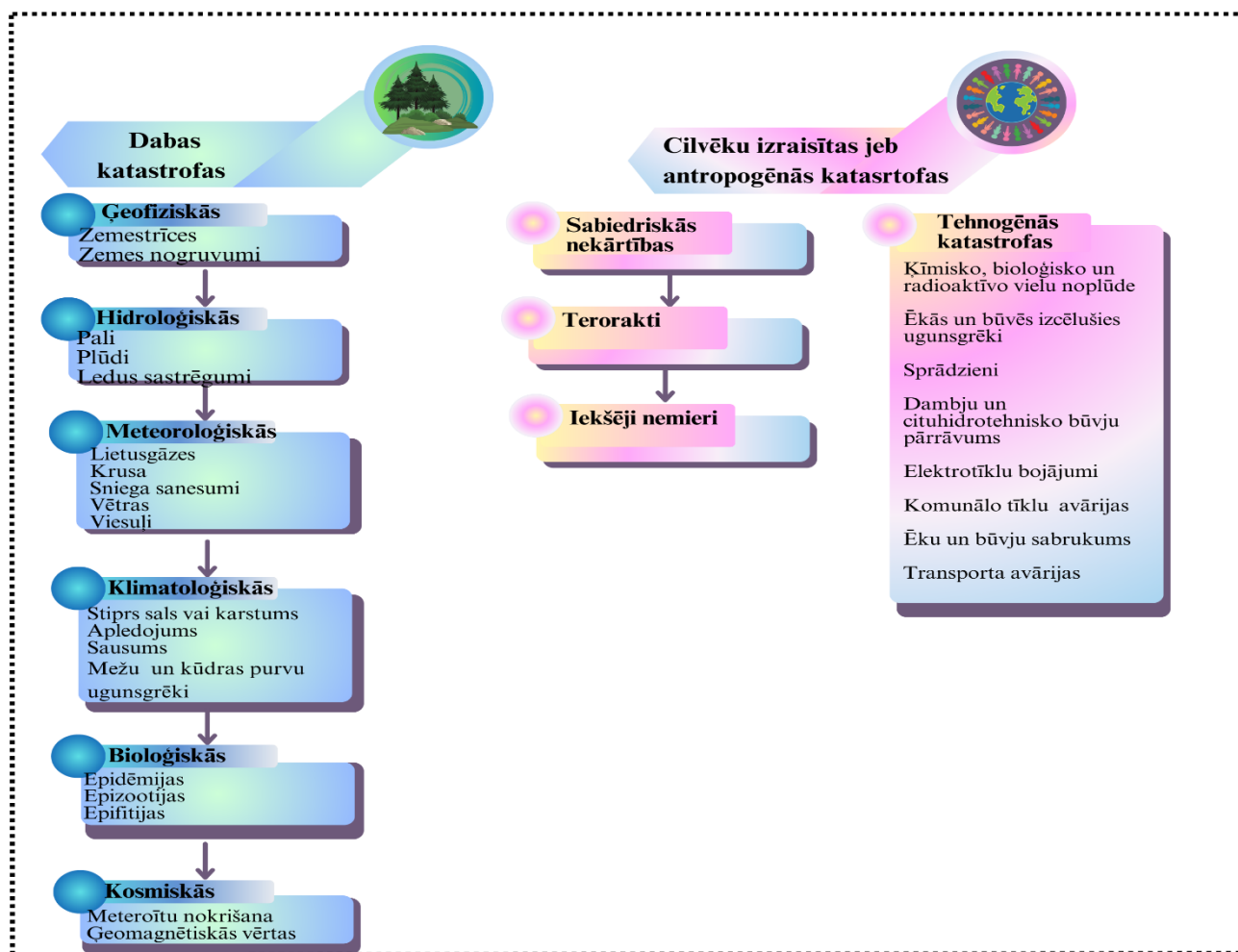
VALSTS KATASTROFU MEDICĪNAS PLĀNS

5.attēls “Lēmumu pieņemšanas algoritms par ārkārtas situācijas izsludināšanu veselības nozarē”

VALSTS KATASTROFU MEDICĪNAS PLĀNS

34. Saskaņā ar VCA plānu valstī ir noteikti 35 apdraudējuma veidi. Valstī iespējamie apdraudējumi pēc to izcelsmes veida norādīti **VKM plāna 6. attēlā**.

Avots: CAKP

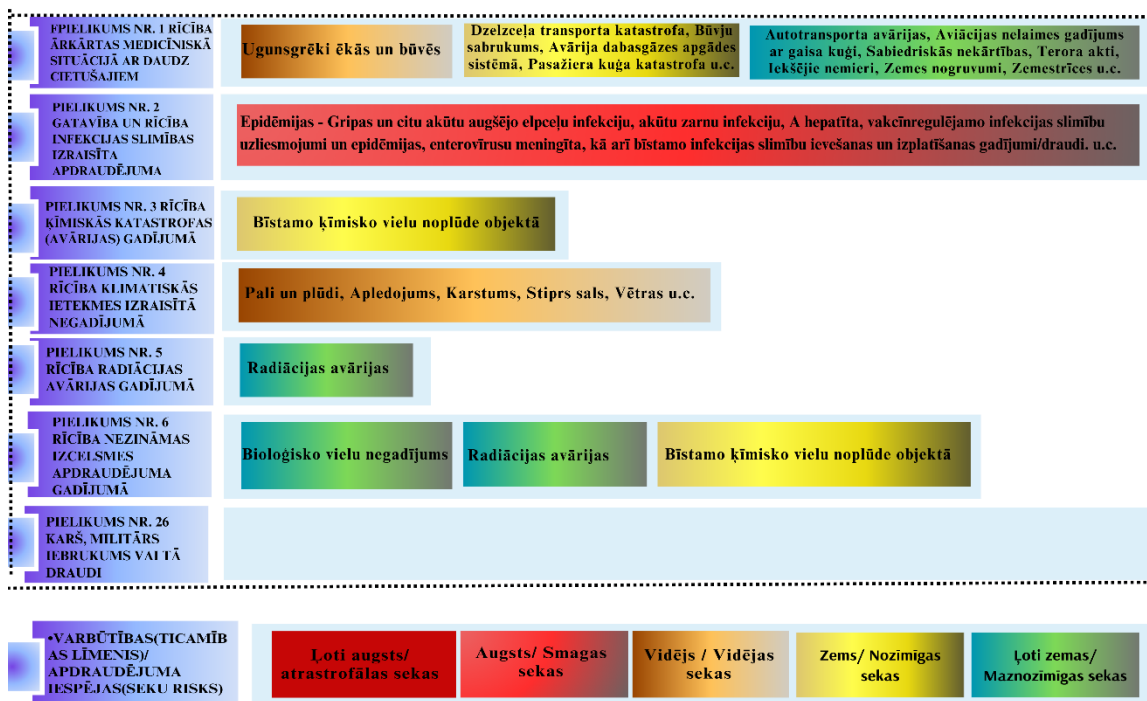
6.attēls "Valstī iespējamie apdraudējumi pēc to izcelsmes veida".

35. Saskaņā ar CAKP likumu atbildīgās ministrijas sadarbībā ar citām iestādēm veic riska novērtējumu. Veselības ministrija sadarbībā ar SPKC un NMPD ir atbildīgas par bīstamo infekcijas slimību, to draudu un citu infekcijas slimību epidēmiju iespējamā riska novērtēšanu.

36. Saskaņā ar CAKP likumu Veselības ministrija koordinē katastrofu pārvaldīšanu, kuras saistītas ar cilvēku infekcijas slimību epidēmijām. Iesaistīto institūcija gatavības plānošana un rīcība ir aprakstīta VKM plāna Pielikumā Nr. 2 "Gatavība un rīcība infekcijas slimības izraisīta apdraudējuma un ārkārtas situācijas gadījumā".

VALSTS KATASTROFU MEDICĪNAS PLĀNS

37. Veselības nozare iesaistās preventīvo un seku likvidēšanas pasākumu realizācijā citu katastrofu gadījumos un nodrošina KM sistēmas gatavību un reaģēšanu atbilstoši apdraudējuma veidiem, kas var izraisīt valstī ĀS veselības nozarē ar lielu skaitu cietušo vai saslimušo un ar ietekmi uz darbības nepārtrauktības nodrošināšanu veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanā:

Avots: Saskaņā ar Valsts civilās aizsardzības plāna(MK. rīkojums Nr. 476 Rīgā 2020. gada 26. augustā) apdraudējuma izvērtējuma līmeņiem

7.attēls “Apdraudējuma veidi ar iespējamu lielu cietušo skaitu, kuros ir iesaistīta Veselības nozare”.

38. **Rīcība un reaģēšana terora aktu gadījumos ir noteikta VDD izstrādātajos plānos:** “Rīcības plāns sauszemes objektu apdraudējumu gadījumā (Preterorisma plāns “Objekts””, “Rīcības plāns civilās aviācijas gaisa kuģu un objektu apdraudējumu gadījumā (Preterorisma plāns “Lidmašīna””, “Rīcības plāns kuģu, ostu un ostas iekārtu apdraudējumu gadījumā (Preterorisma plāns “Kuģis””, “Rīcības plāns teroristisku uzbrukumu gadījumā (Preterorisma plāns “Pūlis”)”. Minētie plāni ir klasificēti *DIENESTA VAJADZĪBĀM*.
39. **Cilvēku glābšanas un meklēšanas pasākumu vadīšana aviācijas un jūras avārijas gadījumā ir noteikta plānos:** “Operatīvais rīcības plāns cilvēku meklēšanai un glābšanai Jūras meklēšanas un glābšanas koordinācijas centra (MRCC) atbildības rajonā” un **“Aviācijas nelaimes gadījumā cietušā civilās aviācijas gaisa kuģa un cilvēku meklēšanas un glābšanas operatīvās rīcības plāns”.**”

VALSTS KATASTROFU MEDICĪNAS PLĀNS

40. Pasākumu organizēšanu masveida patvēruma meklētāju ierašanās gadījumā koordinē IeM atbilstoši 2012.gada 4.jūlija Ministru kabineta rīkojumam Nr.312 “Par Pasākumu plānu institūciju saskaņotai rīcībai saistībā ar patvēruma meklētāju iespējamo masveida ierašanos no krīzes skartajām valstīm”. Šis plāns nosaka pasākumu kopumu, kas atbildīgajām institūcijām jāveic, ja tiek prognozēts vai konstatēts patvēruma meklētāju masveida pieplūdums valsts teritorijā un atbildīgās iestādes nespēj nodrošināt patvēruma meklētāju uzņemšanu. **KM sistēmas ietvaros rīcība masveida patvēruma meklētāju ierašanās gadījumos noteikta VKM plāna Pielikumā Nr.7.**
41. **Psiholoģiskās palīdzības nodrošināšana ĀS tiek organizēta atbilstoši VKM plāna Pielikumam Nr.19.** Par ĀS/katastrofas pārvaldīšanu atbildīgā ministrija vai pašvaldība, izmantojot civilās aizsardzības mehānismu, ĀS nepieciešamības gadījumā iesaista psihologus psiholoģiskās pirmās palīdzības sniegšanai notikuma vietā. Psihologi strādā ārpus riska zonas notikuma pārvaldītāja norādītā vietā.
42. **NBS iesaistās avārijas, ugunsdzēsības un glābšanas darbos, kā arī neatliekamo pasākumu veikšanā ārkārtējās situācijās pēc Ministru kabineta, pašvaldības civilās aizsardzības komisijas vai VOMK pieprasījuma,** ja civilās aizsardzības sistēmas rīcībā esošie resursi neatliekamo pasākumu veikšanai ir nepietiekami un NBS resursu piesaiste ievērojami paātrina ārkārtējo situāciju izraisījušo notikumu seku likvidācijas pasākumu izpildi, mazina iespējamus zaudējumus vai paātrina cilvēku glābšanu, vai ja bruņoto spēku rīcībā ir speciāls ekipējums šo darbību veikšanai. **Uzdevumus un kārtību, kādā NBS iesaistās palīdzības sniegšanā civilās aizsardzības sistēmai, nosaka saskaņā ar** Ministru kabineta 2010. gada 5.oktobra noteikumiem Nr. 946 “Kārtība, kādā Nacionālie bruņotie spēki piedalās avārijas, ugunsdzēsības un glābšanas darbos, kā arī neatliekamās ārkārtējo situāciju izraisījušo notikumu seku likvidēšanas pasākumos”.
43. Situācijās, kas saistītas ar bīstamas infekcijas, bioloģisku, ķīmisku un radioaktīvu aģentu izplatīšanās gadījumiem, veselības nozarē strādājošiem darbiniekiem, kas var nonākt tiešā saskarē ar bīstamajiem aģentiem, ir jālieto IAL, ņemot vērā aktuālākās starptautiskās vai nacionāli izstrādātās rekomendācijas. Vispārīgi ieteikumi IAL lietošanai veselības nozarē strādājošajiem, bīstamas infekcijas, bioloģisku, ķīmisku un radioaktīvu aģentu izplatīšanās gadījumā apkopoti **VKM plāna Pielikumā Nr.21.**

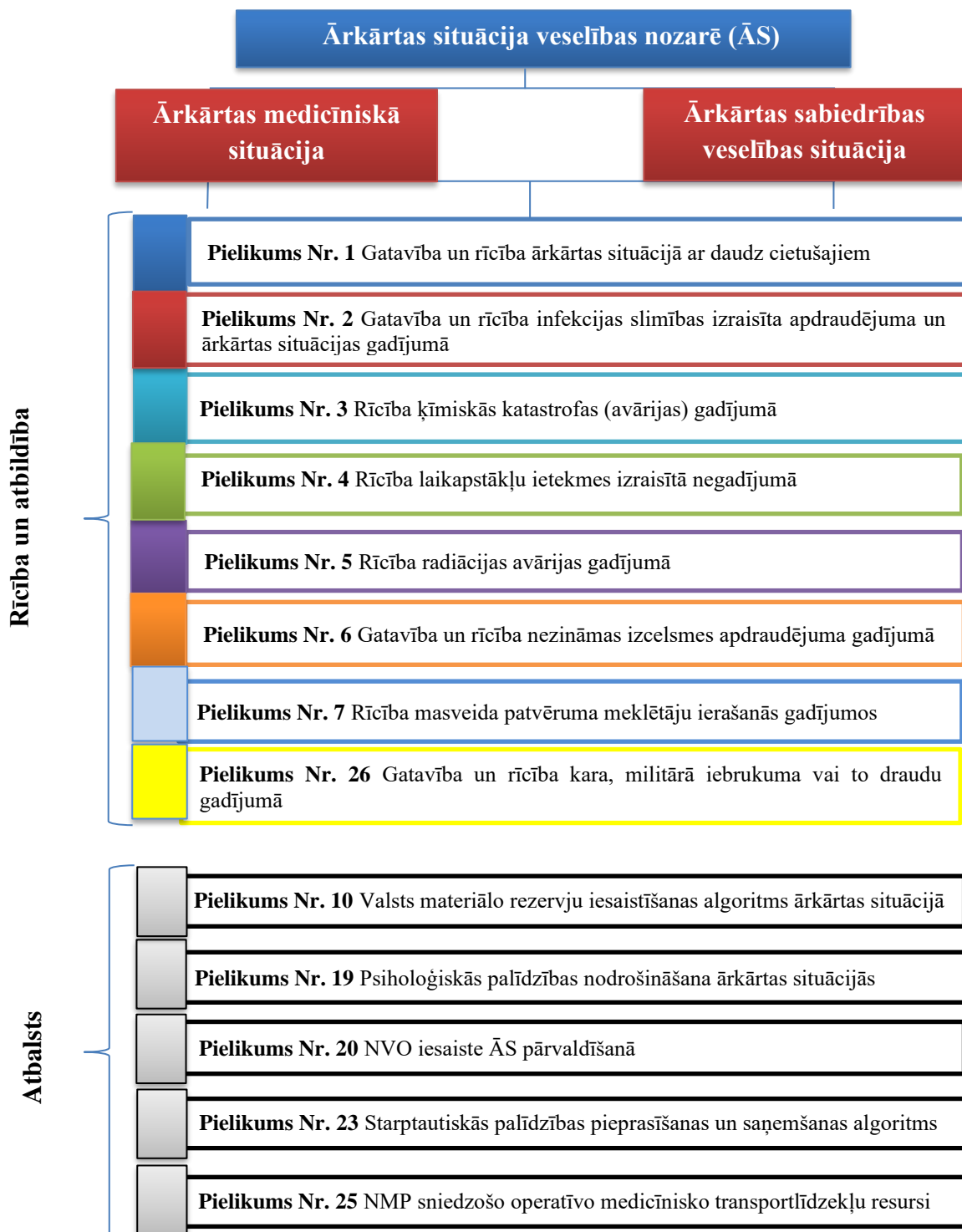
5.KATASTROFU MEDICĪNAS SISTĒMA: REAĢĒŠANA UN SEKU LIKVIDĒŠANA

5.1. ĀRKĀRTAS SITUĀCIJAS PĀRVALDĪŠANAS VADĪBA

44. KM sistēmu iestādes/slimnīcas līmenī aktivizē ĀS vai to draudu gadījumā saskaņā ar VKM plāna 31.punktā noteiktajiem reaģēšanas režīmiem.
45. Lēmumu par gatavības un ārkārtas reaģēšanas režīma izsludināšanu un atcelšanu VM padotības iestādē un slimnīcā pieņem iestādes vadītājs, informējot par to VM valsts sekretāru un NMPD.
46. Ņemot vērā VKM plāna 32.punktā noteiktos kritērijus un 33.punktā noteiktos reaģēšanas režīmus, VOMK izsludina attiecīgo reaģēšanas līmeni **un ĀS veselības nozarē**. Lēmuma pieņemšanas algoritms ĀS izsludināšanai veselības nozarē norādīts **VKM plāna 5 attēlā**

VALSTS KATASTROFU MEDICĪNAS PLĀNS

47. Atbildība un rīcība, informācijas apmaiņa starp iesaistītajām iestādēm ĀS vai to draudu gadījumā, reaģēšanas aktivizācijas shēmas ir aprakstītas **VKM plāna pielikumos**. VKM plāna pielikumu shēma norādīta **VKM plāna 8.attēlā**.

8.attēls "VKM plāna pielikumu shēma"

VALSTS KATASTROFU MEDICĪNAS PLĀNS

48. Atkarībā no ĀS cēloņiem, ĀS pārvaldīšanā var tikt iesaistītas arī citas iestādes, kā, piemēram, VUGD, VP, VVD, PVD, PTAC, Nacionālās references laboratorijas u.c.
49. ĀS jeb tās draudu gadījumā VM, VM padotības iestādes un slimnīcas sadarbojas ar pašvaldību civilās aizsardzības komisijām un citām valsts un pašvaldību iestādēm, dienestiem un nevalstiskām organizācijām.
50. ĀS pārvaldīšanā iesaistītās iestādes, pēc VM pieprasījuma, sagatavo ziņojumu par ĀS notikumu, veiktajiem un plānotajiem pasākumiem. ĀS ziņojuma paraugs norādīts **VKM plāna Pielikumā Nr.16**.

51. VM uzdevumi:

- 51.1. VM, saņemot informāciju par ĀS vai tās izveidošanās draudiem un gadījumos, kuros ir apdraudēta VM darbības nepārtrauktības nodrošināšana, rīkojas saskaņā ar iekšējo kārtību, kas izstrādāta atbilstoši VKM plāna 30.punktā noteiktajām prasībām;
- 51.2. koordinē ĀS iesaistīto veselības nozares iestāžu darbību;
- 51.3. apkopo informāciju par ĀS attīstības gaitu un sagatavo priekšlikumus VOMK par ĀS reaģēšanas un seku likvidēšanas pasākumiem;
- 51.4. apkopo informāciju un sniedz priekšlikumus VOMK par VMR iesaistīšanu un izmantošanu, kā arī par ārvalstu un starptautisko organizāciju palīdzības pieprasīšanu un izmantošanu ĀS;
- 51.5. organizē un koordinē komunikācijas pasākumus, tai skaitā, saskaņā ar VOMK lēmumu, veselības nozares Mediju informācijas centra izveidi, nodrošinot vienotu komunikāciju starp VM padotības iestādēm/slimnīcām un sadarbību ar citu nozaru iestādēm.

52. VM valsts sekretāra (VOMK priekšsēdētājs) rīcība un uzdevumi:

- 52.1. informē veselības ministru;
- 52.2. ja nepieciešama veselības nozares iestāžu darbības koordinēšana ĀS vai to tiešu draudu gadījumā, sasauk VM ārkārtas vadības grupu, kurā pēc nepieciešamības var iesaistīt VM padotības iestāžu un slimnīcas pārstāvjus, ņemot vērā apdraudējuma veidu un iesaistīto iestāžu atbildību;
- 52.3. pēc savas vai cita VOMK locekļa iniciatīvas lemj par VOMK ārkārtas sēdes sasaukšanu;
- 52.4. uzdod VM atbildīgajam departamentam organizēt VOMK locekļu sasaukšanu un informēt VM Komunikācijas nodaļas vadītāju par VOMK darba organizēšanu;
- 52.5. nosaka VOMK darbības vietu;
- 52.6. vada VOMK sēdes, nodrošina VOMK sēžu protokolēšanu un informācijas sagatavošanu veselības ministram par VOMK pieņemtajiem lēmumiem;

VALSTS KATASTROFU MEDICĪNAS PLĀNS

52.7. informē veselības ministru par ĀS pārvaldīšanu un seku novēršanas gaitu, un par VOMK pieņemtajiem lēmumiem.

53. **VOMK uzdevumi ārkārtas sēdes sasaukšanas gadījumā:**

53.1. pieņem koordinējošus, veselības nozares iestādēm saistošus lēmumus ĀS vai to tiešu draudu gadījumā;

53.2. izvērtē informāciju par ĀS, tās rašanās cēloņiem, attīstības gaitu, resursu pieejamību, veiktajiem/plānotajiem reaģēšanas un seku likvidēšanas pasākumiem;

53.3. ja nepieciešams, izveido veselības nozares Mediju informācijas centru, kas sadarbībā ar iesaistītajām iestādēm sniedz informāciju plašsaziņas līdzekļiem par ĀS;

53.4. sagatavo priekšlikumus veselības ministram par VMR iesaistīšanu un izmantošanu ĀS;

53.5. sagatavo un sniedz priekšlikumus veselības ministram par ārvalstu un starptautisko organizāciju palīdzības pieprasīšanu un izmantošanu ĀS;

53.6. izvērtē ārvalstu un starptautisko organizāciju piedāvātās medicīniskās palīdzības lietderību ĀS;

53.7. izvērtē un sniedz priekšlikumus par nepieciešamajām izmaiņām normatīvajos aktos ĀS pārvaldīšanas pasākumu nodrošināšanai/veikšanai.

54. **VOMK locekļu uzdevumi, ārkārtas sēdes sasaukšanas gadījumā, atbilstoši pārstāvētās iestādes/slimnīcas kompetencei:**

54.1. veic riska novērtējumu;

54.2. izvērtē resursu pieejamību;

54.3. nodrošina ĀS monitoringu, analīzi;

54.4. sniedz novērtējumu/priekšlikumus veiktajiem/plānotajiem reaģēšanas un seku likvidēšanas pasākumiem;

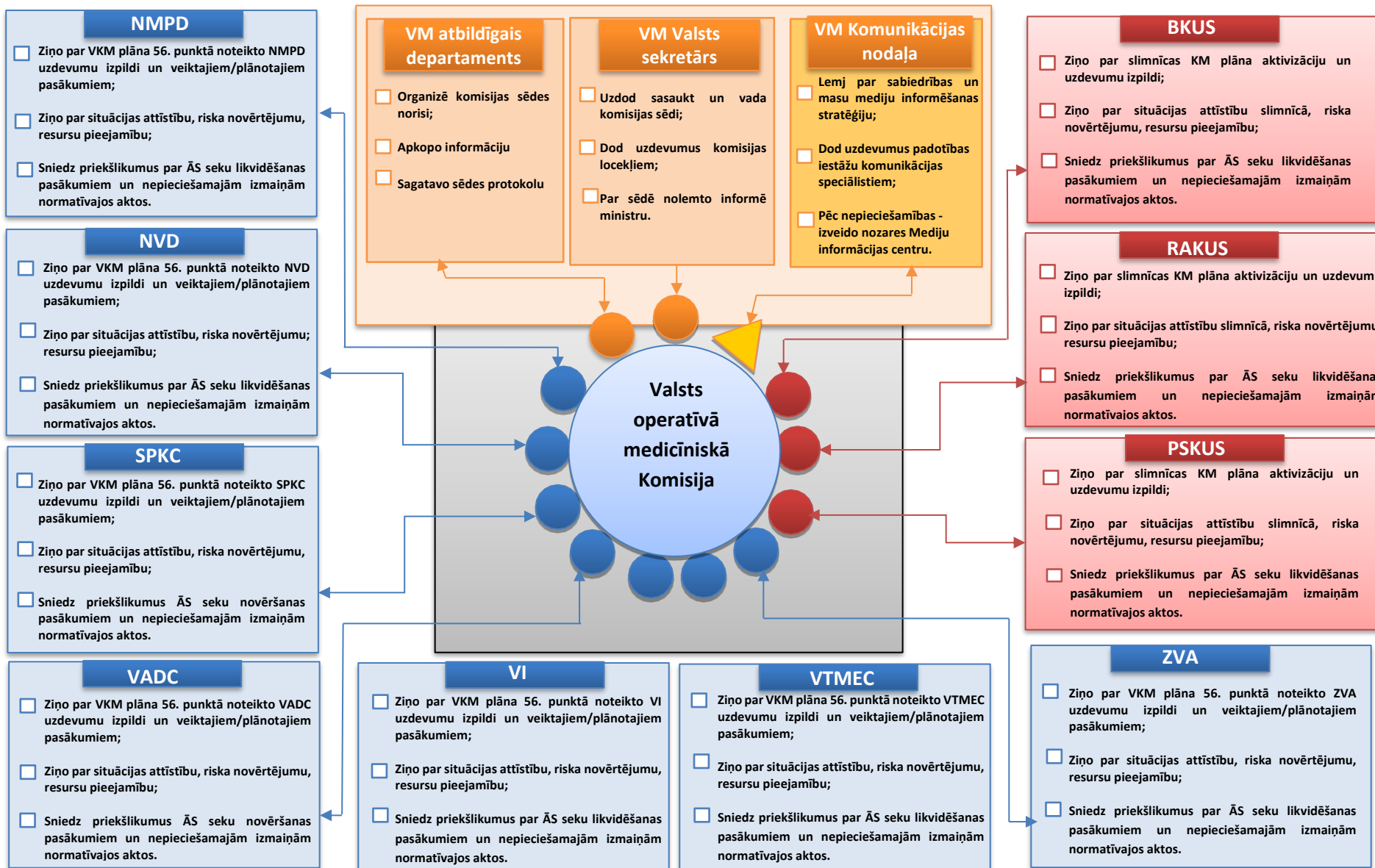
54.5. sniedz priekšlikumus par nepieciešamajām izmaiņām normatīvajos aktos, tai skaitā pēc ĀS seku likvidēšanas;

54.6. pēc ĀS atcelšanas izvērtē veiktos ĀS seku likvidēšanas pasākumus un atbilstoši kompetencei sniedz priekšlikumus KM sistēmas pilnveidošanai.

55. VOMK locekļu uzdevumu shematiskais attēlojums ārkārtas sēdes sasaukšanas gadījumā norādīts **VKM plāna 9.attēlā.**

VALSTS KATASTROFU MEDICĪNAS PLĀNS

VOMK locekļu uzdevumu shematiskais attēlojums ārkārtas sēdes sasaukšanas gadījumā

5.2. ĀRKĀRTAS SITUĀCIJU PĀRVALDĪŠANA VM PAKĻAUTĪBAS IESTĀDĒ

56. VM pakļautības iestāžu uzdevumi:

NMPD

- Nodrošina un koordinē pirmsslimnīcas NMP un specializētās medicīniskās palīdzības sniegšanu ĀS.
- Koordinē cietušo (saslimušo) hospitalizācijas plūsmu.
- Organizē pacientu pārvešanu, ja nepieciešamais medicīniskās palīdzības apjoms pārsniedz ārstniecības iestādes resursu iespējas.
- Nodrošina PVO SVAN koordinācijas punkta funkcijas.
- Nodrošina medikamentu un medicīnisko ierīču VMR uzglabāšanu, atjaunošanu un izsniegšanu.
- Piedalās EWRS darbības nodrošināšanā par veselības apdraudējumiem, ko izraisijuši ķīmisku, ekoloģisku un neskaidras izcelsmes aģenti;
- Monitorē stacionāro ārstniecības iestāžu resursus SAIRIS sistēmā.

NVD

- Nodrošina medicīniskās palīdzības pieejamību sadarbībā ar ārstniecības iestādēm un pašvaldībām.
- Nodrošina normatīvajos aktos paredzēto zāļu un medicīnisko ierīču valsts centralizētos iepirkumus, t.sk., vakcīnas.
- Nodrošina informācijas apkopošanu par ārstniecības iestāžu papildus izdevumiem pieprasījuma sagatavošanai no līdzekļiem neparedzētiem gadījumiem.
- Vakcīnu piegādes pārtraukuma gadījumā, veic sarunas par iespējamo cita ražotāja piegādi.

SPKC

- Nodrošina infekcijas slimību epidemioloģisko uzraudzību, epidemioloģisko izmeklēšanu, profilakses un pretepidēmijas pasākumu plānošanu, organizēšanu, koordinēšanu un metodisko atbalstu.
- Veic sabiedrības veselības apdraudējuma identifikēšanu un izvērtēšanu saistībā ar infekcijas slimību un bioloģisko aģentu iespējamu izplatīšanos.
- Bioloģiskās izcelsmes un neskaidras etioloģijas sabiedrības veselības apdraudējuma gadījumā nosaka sabiedrības veselības aizsardzības pasākumus, piedalās EWRS darbības nodrošināšanā Monitorē, prognozē un modelē bioloģisko riskus, sniedz priekšlikumus nacionāla vai lokāla mēroga pretepidēmijas pasākumu ieviešanai, plāno nepieciešamos imunoloģiskos preparātus, uzrauga to rezerves.

VADC

- Nodrošina valsts vienotas asins komponentu krājumu pārvaldīšanu, apgādājot ārstniecības iestādes.
- Plāno un koordinē vienoto asins komponentu krājumus sadarbībā ar ĀS pārvaldīšanā iesaistītajām kompetentajām institūcijām.
- Veic komunikāciju ar sabiedrību par pasākumiem, kas veicami iedzīvotājiem, lai nodrošinātu vienoto asins komponentu krājumu papildināšanu.

VTMEC

- Nodrošina tiesu medicīnisko ekspertīžu veikšanu.
- Koordinē mirušo, kam noteikta tiesu medicīniskā ekspertīze, nogādāšanu VTMEC, pēc nepieciešamības mirušo īslaicīgai uzglabāšanai piesaistot ārstniecības iestāžu Morgu un privāto tiesību juridisko personu resursus
- Sniedz atbalstu VP mirušo identifikācijas un atpazīšanas procesā notikuma un tiesu medicīniskās ekspertīzes veikšanas vietās t.sk. katastrofu upuru identifikācijas grupas ietvaros.
- Sniedz konsultatīvu palīdzību mirušo piederīgajiem.

ZVA

- Nodrošina informāciju par zāļu pieejamību tirgū.
- Nodrošina komunikāciju ar komersantiem un citām institūcijām par zāļu kvalitāti, drošumu un piegādes pārtraukumiem.
- Nodrošina informācijas apriti par zāļu lietošanas izraisītajām blakusparādībām.
- Veic normatīvajos noteiktos uzdevumus medicīnisko ierīču jomā, tai skaitā medicīnisko ierīču vigilanci
- Piedalās Eiropas valstu zāļu aģentūru, Eiropas Ekonomikas zonas valstu zāļu aģentūru kopējās sistēmas informācijas aprites nodrošināšanā par novērotajām nopietnām farmakovigilances problēmām.

VI

- Uzrauga un kontrolē normatīvo aktu ievērošanu epidemioloģiskās drošības un vides veselības jomā, t.sk. dzeramā ūdens un peldēdņu nekaitīguma jomā, ķīmisko vielu un ķīmisko maisījumu tirdzniecībā un profesionālajā lietošanā.
- Uzrauga un kontrolē zāļu un aktīvo vielu izplatīšanā iesaistīto zāļu lieltirgotavu un aptieku darbību.
- Nekvalitatīvo vai viltoto zāļu un aktīvo vielu izplatīšanas apturēšana.
- Dalība RAPID ALERT darbības nodrošināšanā par zāļu kvalitātes defektiem.
- Viltoto vai bīstamo medicīnisko ierīču izplatīšanas un/vai ekspluatācijas apturēšana.

VALSTS KATASTROFU MEDICĪNAS PLĀNS

- Veic vides veselības un klimatiskās ietekmes faktoru ietekmi uz cilvēka veselību novērtēšanu.
- Veic apdraudējuma skarto objektu higiēniskā stāvokļa novērtēšanu.
- Veic higiēnas prasību ievērošanu un sadzīves apstākļu novērtēšanu īslaicīgas izmitināšanas vai evakuācijas vietās.
- Daļība RAPEX darbības nodrošināšanā par bīstamu preču nonākšanu tirdzniecībā.

57. Iestāde, saņemot informāciju par ĀS vai tās izveidošanās draudiem un gadījumos, kuros ir apdraudēta iestādes darbības nepārtrauktības nodrošināšana, rīkojas saskaņā ar iekšējo kārtību, kas izstrādāta atbilstoši VKM plāna 30.punktā noteiktajām prasībām.
58. Iestādes vadītājs vai cits deleģēts iestādes pārstāvis, kas ir VOMK loceklis, ir tiesīgs pēc savas iniciatīvas ierosināt sasaukt VOMK ārkārtas sēdi.
59. ĀS izsludināšanas gadījumā, iestādes darbojas saskaņā ar iestādes vadītāja izsludināto reaģēšanas režīmu, pamatojoties uz VOMK pieņemtajiem lēmumiem.

5.3. ĀRKĀRTAS SITUĀCIJU PĀRVALDĪŠANA SLIMNĪCĀ

60. Slimnīca, saņemot informāciju par ĀS vai tās izveidošanās draudiem, ar vairākiem cietušajiem un/vai par notikumu, kura pārvaldīšanai nepieciešama sabiedrības veselības aizsardzības pasākumu veikšana pastiprinātā režīmā **rīkojas saskaņā ar slimnīcas KM plānu.**
61. Slimnīcas vadītājs pieņem un atceļ lēmumu par gatavības vai ārkārtas reaģēšanas režīmu, kas noteikti VKM plāna 31.1. un 31.2. apakšpunktā, kā arī pieņem lēmumu par slimnīcas operatīvās vadības grupas sasaukšanu un par notikušo informē NMPD un VM valsts sekretāru.
62. Slimnīcas vadītājs var sniegt priekšlikumu VOMK priekšsēdētājam par VOMK ārkārtas sēdes sasaukšanu.
63. ĀS izsludināšanas gadījumā, slimnīcas darbojas saskaņā ar slimnīcas vadītāja izsludināto reaģēšanas režīmu, pamatojoties uz VOMK pieņemtajiem lēmumiem.
64. Daļējas vai pilnīgas slimnīcas evakuācijas gadījumā, Slimnīcas KM plānā noteiktā atbildīgā amatpersona nekavējoties informē VM valsts sekretāru un NMPD un citus atbildīgos dienestus un institūcijas un rīkojas saskaņā ar slimnīcas KM plānu un Civilās aizsardzības plānu/instrukcijām, saskaņā ar ārējos normatīvajos aktos noteikto. Slimnīcas KM plānā noteiktā slimnīcas rīcība izstrādāta atbilstoši **VKM plāna Pielikumam Nr.8 un Nr.22 “Rekomendācijas evakuācijas pasākumu organizēšanai slimnīcā”.**

6. KATASTROFU MEDICĪNAS SISTĒMAS RESURSI

65. **ĀS seku likvidēšanā iesaista šādu iestāžu pamatdarbības nodrošināšanas un rezerves resursus:**
- 65.1. NMPD resursus;
 - 65.2. to slimnīcu resursus, kuras nodrošina NMP sniegšanu visu diennakti;
 - 65.3. SPKC resursus;
 - 65.4. VADC resursus;
 - 65.5. VI resursus;
 - 65.6. citu ārstniecības iestāžu resursus.
66. **NMPD resursi apkopoti VKM plāna Pielikumā Nr. 14; NMPD struktūrvienību ģeogrāfiskais izvietojums – VKM plāna Pielikumā Nr. 15.**
67. **Slimnīcu saraksts, kuras nodrošina NMP sniegšanu visu diennakti, ir apkopots VKM plāna Pielikumā Nr.12.**
68. **Informācijas uzskaitē par valsts un pašvaldību ārstniecības iestāžu resursu nodrošinājumu, kuras nodrošina NMP sniegšanu visu diennakti, tiek uzturēta Stacionāro Ārstniecības iestāžu resursu informācijas sistēmā (turpmāk – SAIRIS). SAIRIS sistēmā tiek uzturēta informācija par šādiem resursiem:**
- 68.1. kontaktinformācija;
 - 68.2. gultasvietas (operatīvie dati) (tiek norādīta informācija par pieejamo/ brīvo gultasvietu skaitu noteiktos profilos datu ievades brīdī - ārstniecības iestādes informāciju aktualizē reizi dienā);
 - 68.3. individuālie aizsardzības līdzekļi (tiek norādīti IAL krājumi un mēneša patēriņš - ārstniecības iestādes informāciju aktualizē atbilstoši pieprasījumam);
 - 68.4. medicīniskās ierīces (ārstniecības iestādes informāciju aktualizē medicīnas medicīnisko ierīču skaita izmaiņu gadījumā);
 - 68.5. medicīniskais skābeklis (tiek norādītas skābekļa balonu rezerves un patēriņš, ārstniecības iestādes resursus aktualizē reizi divos mēnešos; tiek norādīta skābekļa kapacitāte u.c. būtiski jautājumi; saistībā ar skābekļa resursiem – ārstniecības iestādes informāciju aktualizē izmaiņu gadījumā);
 - 68.6. darbinieki prombūtnē (operatīvie dati) (tiek norādīts kopējais prombūtnē esošo darbinieku skaits);
 - 68.7. gultasvietas (statistiskie dati) – (tiek norādīta informācija par gultu skaitu noteiktos profilos pēc Slimību profilakses un kontroles centra stacionāro gultu klasifikatora - ārstniecības iestādes informāciju aktualizē izmaiņu gadījumā);
 - 68.8. ārstniecības personu skaits pa specialitātēm;
 - 68.9. cietušo uzņemšanas kapacitāte ārkārtas situācijās;

VALSTS KATASTROFU MEDICĪNAS PLĀNS

- 68.10. evakuācijas resursi;
 - 68.11. slimnīcu infrastruktūra: pārvietošanās ceļi u.c.;
 - 68.12. citi resursi (kas nepieciešami slimnīcas darbības nepārtrauktības nodrošināšanai ārkārtas situāciju gadījumos).
69. Papildus funkcija SAIRIS sistēmā ir problēmziņojumi, kuros stacionārās ārstniecības iestādes informē NMPD, NVD par būtiskiem jautājumiem saistībā ar iestādes darbības nepārtrauktības nodrošināšanu un resursu kapacitāti.
70. SPKC veic SAIRIS epidemioloģijas datu uzraudzību un monitoringu no stacionārajām ārstniecības iestādēm par SARI – gripa, Covid-19, RSV atbilstoši noteiktajai kārtībai.
71. **VKM plāna Pielikumā Nr. 13 tiek apkopota informācija par privāto ārstniecības iestāžu medicīniskajiem resursiem.**
72. **Ārstniecības iestādes veido rezerves medicīniskās palīdzības nodrošināšanai ĀS**, tajā skaitā zāļu krājumus savas darbības nodrošināšanai vismaz trīs mēnešu patēriņam. Medicīnisko rezervju izveidošanas un izmantošanas kārtību nosaka ārstniecības iestādes vadītājs.
73. Ja, izmantojot iepriekš minētos resursus, nav iespējams nodrošināt nepieciešamo palīdzību ĀS cietušajiem un pastāv draudi cilvēku veselībai vai dzīvībai, piesaista VMR, citu nozaru dienestu, institūciju, NVO, kā arī komersantu resursus, kā arī var pieprasīt starptautisko palīdzību skat. VKM plāna 8.sadaļu “Starptautiskā sadarbība un palīdzība ārkārtas situācijās” .
74. **VMR var izmantot katastrofu pārvaldīšanā iesaistītās iestādes**, ja to rīcībā esošie resursi ir nepietiekami reaģēšanas pasākumu veikšanai.
75. NMPD glabāšanā esošajās VMR glabājas zāles, vienreizējās lietošanas materiāli, medicīniskās ierīces, katastrofu medicīnas speciālais aprīkojums un materiāli un ierīces cietušo aprūpes nodrošināšanai.
76. Atbilstoši VM deleģējumam **NMPD direktors ir pilnvarots dot atļauju VMR izmantošanai** Valsts materiālo rezervju likuma 3.panta pirmajā daļā noteiktajos pasākumos, izņemot humānās palīdzības sniegšanu.
77. **VMR iesaistīšanas algoritms ĀS aprakstīts VKM plāna Pielikumā Nr.10.**
78. Nepieciešamības gadījumā NMPD organizē helikoptera piesaistīšanu cietušo, medicīniskā personāla un medicīniskā aprīkojuma transportēšanai. **Helikoptera nosēšanās vietas apkopotas VKM plāna Pielikumā Nr.9.**

VALSTS KATASTROFU MEDICĪNAS PLĀNS

79. **Nevalstisko organizāciju iesaiste ĀS pārvaldīšanā aprakstīta VKM plāna Pielikumā Nr.20.**
80. **NMP sniedzošo operatīvo medicīnisko transportlīdzekļu resursi apkopoti VKM plāna Pielikumā Nr.25.**

7. STARPTAUTISKĀS BRĪDINĀŠANAS UN UZRAUDZĪBAS SISTĒMAS

81. Viena no sabiedrības veselības apdraudējumu un ĀS ierobežošanas un pārvaldīšanas sastāvdaļām ir savlaicīga apdraudējuma identificēšana, uzraudzība un izlūkošana, kā arī informācijas saņemšana, izvērtēšana un apmaiņa atbildīgo iestāžu starpā valsts un starptautiskā līmenī, izmantojot starptautiskās brīdināšanas un uzraudzības sistēmas.
82. Katras ES dalībvalsts pienākums ir ziņot PVO un EK, tās izveidotajiem agrīnās brīdināšanas un reaģēšanas sistēmas tīkliem par noteiktām slimībām un visiem ārkārtas sabiedrības veselības apdraudējumiem, kas saistīti ar starptautiskas nozīmes pēkšņiem vai neparedzētiem bioloģiskiem, ķīmiskiem, radioloģiskiem vai kodolnegadījumiem, notikumiem, kurus izraisījuši vieni un tie paši fizikālie aģenti, vai ja veselības kaitējums saistīts ar pārtikas produktu, dzeramā ūdens, medikamentu lietošanu, atmosfēras gaisu vai citiem vides faktoriem, kā arī nodrošināt informācijas saņemšanu par apdraudējumiem sabiedrības veselībai, kas varētu tuvojies Latvijai no citām valstīm.
83. **NMPD** nodrošina nacionālā **PVO SVAN** koordinācijas punkta funkcijas un piedalās **EWRS darbības nodrošināšanā par veselības apdraudējumiem, ko izraisījuši ķīmisku, ekoloģisku un neskaidras izcelsmes aģenti.**
84. **SPKC** nodrošina **EWRS darbības nodrošināšanu par brīdinājumu izziņošanu EWRS par bioloģiskās izcelsmes apdraudējumu gadījumiem, ko izraisa infekcijas slimības, antimikrobā rezistence un ar veselības aprūpi saistītās infekcijas.**
85. **ZVA:**
- 85.1. novērtē **ar cilvēkiem paredzētajām zālēm saistītos incidentus, tai skaitā ziņojumus par zāļu blaknēm**, sadarbojoties ar EMA atbilstoši savstarpēji parakstītajam Sapratnes memorandam un rīkojas saskaņā ar EEZ regulatorā sadarbības tīkla incidentu pārvaldības plānu;
 - 85.2. piedalās EK Ātrās ziņošanas sistēmā **par situācijām ar cilvēka audiem un šūnām (RATC), cilvēka asinīm un asins komponentiem (RAB) un cilvēku orgāniem (CIRCAB);**
 - 85.3. piedalās informācijas koordinētā izvērtēšanas procedūrā, sadarbībā ar pārējo EEZ dalībvalstu kompetentajām iestādēm **par nopietniem negadījumiem ar medicīniskajām ierīcēm un ar tiem saistītajām operatīvām koriģējošām drošuma darbībām.**
86. VI piedalās EK ātrās ziņošanas sistēmā **par nepārtikas preču (RAPEX ziņojumi) drošumu un zāļu kvalitātes defektiem (Rapid Alert ziņojumi) un to kvalitāti ietekmējošiem faktoriem starp EK un ES/EEZ dalībvalstīm.**

8. STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA UN PALĪDZĪBA ĀRKĀRTAS SITUĀCIJĀS

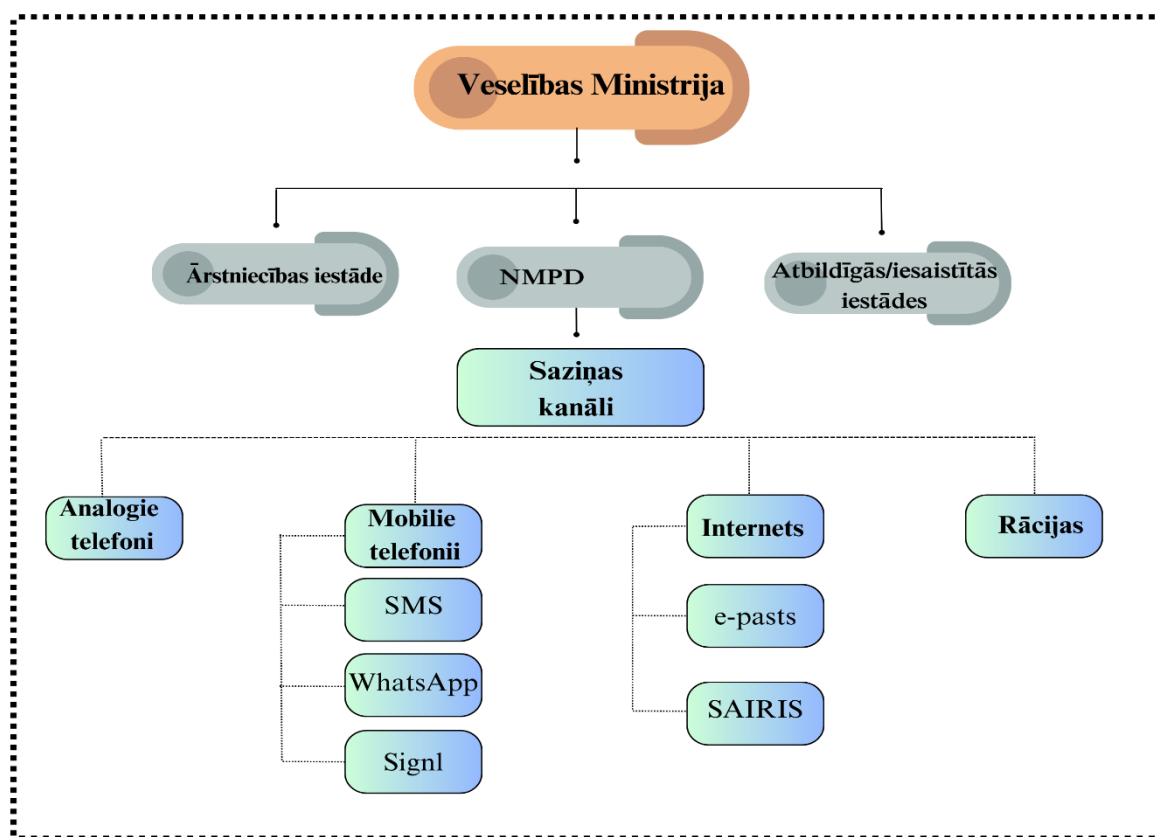
87. ES dalībvalstu vienotai un koordinētai reaģēšanai un gatavībai dažādu pārrobežu apdraudējumiem ir izveidota EK Veselības Drošības Komiteja, kuru pārstāv Veselības ministrijas un NMPD pārstāvji. Veselības Drošības Komitejas uzdevumi ir: nodrošināt Veselības Drošības Komitejas un ES dalībvalstu saskaņotu darbību, koordinējot prevencijas, gatavības un reaģēšanas plānošanu nopietniem pārrobežu veselības apdraudējumiem; koordinēt riska un krīzes saziņu un dalībvalstu reaģēšanu uz nopietniem pārrobežu veselības apdraudējumiem; pieņemt dalībvalstīm paredzētus atzinumus un norādījumus, tostarp par konkrētiem reaģēšanas pasākumiem, attiecībā uz nopietnu pārrobežu veselības apdraudējumu prevenciju un kontroli.
88. ES kopējas gatavības un reaģēšanas stiprināšanai ir izveidota EK Veselības ārkārtas situāciju gatavības un reaģēšanas iestāde (HERA), kuras uzdevums ir prognozēt un novērst ĀS veselības jomā un nodrošināt nekavējošu reaģēšanu un koordinētu pasākumu realizēšanu nopietnu pārrobežu apdraudējumu gadījumā veselības jomā. ĀS gadījumā HERA nodrošinās, zāļu, vakcīnu un citu medicīnisko pretlīdzekļu izstrādi, ražošanu un izplatīšanu. HERA izveidotajās darba grupās dalību nodrošina Veselības ministrijas pārstāvis.
89. Kopējas ES gatavības un reaģēšanas spēju stiprināšanai dažāda veida sabiedrības veselības apdraudējumiem, ES civilās aizsardzības mehānisma ietvarā sadarbībā ar HERA ir izveidojusi ES stratēģiskās rezerves (rescEU). Stratēģiskās rezervēs ietilpst aprīkojums un zāles, vakcīnas un citi medicīniskie līdzekļi, tostarp līdzekļi, kas paredzēti lai nodrošinātu pacientu ārstēšanu, kuri nonākuši saskarē ar ķīmisku, bioloģisku, radioloģisku vai kodolapdraudējumu (*chemical, biological, radiological, nuclear — CBRN*) radošām vielām, kā arī *rescEU* dekontaminācijas rezervi, kas nodrošinās dekontaminācijas aprīkojumu un ekspertu reaģēšanas vienības.
90. Kā ES dalībvalsts Latvija ir parakstījusi kopīgā iepirkuma nolīgumu dalībai medicīnisko pretlīdzekļu iegādei. Vienošanās par kopīgo iepirkumu nosaka: mehānisma darbības praktiskos aspektus; lēmumu pieņemšanas procesu attiecībā uz procedūru izvēli; kārtību, kādā vērtējami iesniegtie piedāvājumi un noslēdzams līgums.

VALSTS KATASTROFU MEDICĪNAS PLĀNS

91. ES Kopīgā iepirkuma mehānisma mērķis ir nodrošināt vienlīdzīgāku piekļuvi konkrētiem medicīniskajiem pretlīdzekļiem un uzlabot piegāžu drošību, kā arī panākt līdzīgāku cenu līmeni tajās ES dalībvalstīs, kurās šis mehānisms ieviests. Lai pienācīgi sagatavotos nopietna pārrobežu veselības apdraudējuma uzliesmojumam, ES iestādes un dalībvalstis, kas noslēgušas vienošanos par kopīgo iepirkumu, var rīkot kopīgu iepirkuma procedūru, kurā iepērk: vakcīnas, pretvīrusu medikamentus, medicīniskos pretlīdzekļus nopietniem pārrobežu veselības apdraudējumiem.
92. Ja ar KM sistēmā uzskaitītajiem resursiem nav iespējams nodrošināt ĀS seku likvidēšanu, piesaista starptautisko palīdzību saskaņā ar normatīvajiem aktiem par starptautiskās palīdzības pieprasīšanas kārtību. **Algoritms starptautiskās palīdzības pieprasīšanai norādīts VKM plāna Pielikumā Nr.23.**
93. Atbilstoši CAKP likuma 24. panta 1. punktam katastrofas vai katastrofas draudu gadījumā lēmumu par starptautiskās palīdzības lūgšanu vai sniegšanu pieņem Ministru kabinets pēc katastrofas pārvaldīšanas subjekta ierosinājuma vai savas iniciatīvas.
94. Latvijas Republikas valdībai līgumi par sadarbību katastrofu novēršanas un to seku likvidēšanas jomā ir noslēgti ar Lietuvu, Igauniju, Zviedriju, Ungāriju, Baltkrieviju, Ukrainu, Uzbekistānu, Krievijas Federāciju, Azerbaidžānu un Gruziju, kā arī pieejami dažādi atbalsta mehānismi un resursi kā ES, ANO, NATO, PVO dalībvalstij.
95. ĀS VOMK sniedz priekšlikumus veselības ministram par ārvalstu un starptautisko organizāciju palīdzības pieprasīšanu un izmantošanu.
96. VUGD nodrošina ar humānās palīdzības saņemšanu saistītās informācijas apriti ar EK ārkārtas reaģēšanas koordinēšanas centru un NATO Eiroatlantisko katastrofu palīdzības koordinācijas centru. ĀM nodrošina humānās palīdzības pieprasījuma nosūtīšanu iespējamajiem humānās palīdzības sniedzējiem, izmantojot diplomātiskos kanālus.
97. VUGD kā EK Civilās aizsardzības un humānās palīdzības operāciju ģenerāldirektorāta ārkārtas reaģēšanas koordinēšanas centra kontaktpunkts Latvijā sadarbībā ar Veselības ministriju koordinē pacientu medicīniskās evakuācijas pasākumus no valstīm, kur reģistrēti apdraudējumi vai ārkārtas situācijas.

9. SAKARU NODROŠINĀJUMS ĀRKĀRTAS SITUĀCIJĀS

98. Sakaru nodrošinājums un informācijas apmaiņa ĀS draudu gadījumā vai ĀS ir viens no būtiskākajiem pasākumiem, lai nodrošinātu atbildīgo institūciju informēšanu. Informācijas apmaiņa notiek saskaņā ar VKM plāna pielikumos noteikto shēmu un **VKM plāna Pielikumā Nr.17. norādītājai iestāžu kontaktinformācijai**. Informācijas nodošana citām atbildīgajām un iesaistītajām iestādēm par ĀS vai to draudu gadījumu ir nekavējoties tiklīdz ir informācija saņemta.
99. ĀS pārvaldīšanai tiek izmantoti dažāda veida komunikāciju risinājumi – analogie telefoni, mobilie telefoni, rācījas, internets. Tos izmanto saziņai starp pašu iestāžu darbiniekiem un starp dažādiem operatīvajiem dienestiem un citām iestādēm. Papildus stacionāro ārstniecības iestāžu resursu apzināšanai un ziņošanai izmanto SAIRIS.

10.attēls "Sakaru nodrošinājums ĀS"

100. Ārstniecības iestādes ziņo NMPD pa tālruni vai rācīju par ĀS vai to draudiem, dublē pa citu elektroniskās saziņas līdzekli, saskaņā ar ārstniecības iestādē noteikto ziņošanas kārtību atbilstoši 2011.gada 13.decembra Ministru kabineta noteikumu Nr.948 "Katastrofu medicīnas sistēmas organizēšanas noteikumi" prasībām.

VALSTS KATASTROFU MEDICĪNAS PLĀNS

101. Ja ikdienā izmantotie komunikācijas kanāli ir traucēti vai darbība ierobežota, tad NMPD pieņem lēmumu par alternatīva sakaru kanālu – rāciju - izmantošanu saziņai ar slimnīcām un citām sadarbības iestādēm. Visas rācijas tiek reģistrētas IeM tīklā, tās nav atļauts izslēgt vai pārslēgt uz citu sarunu grupu. Lietojot rācijas, ir iespējams operatīvi nodot informāciju uzreiz plašam to lietotāju lokam, kas var būtiski atvieglot ĀS pārvaldīšanu un koordinēt atbildīgo institūciju rīcību.
102. NMPD ir uzstādīta Jūras meklēšanas un glābšanas koordinācijas centra (MRCC) tērzētava (“čats”), ko izmanto kā vienu no starpnozaru komunikāciju risinājumiem.
103. Gaisa medicīniskās transportēšanas laikā sazināšanās no NBS Gaisa spēku vai VRS glābšanas helikoptera ar NMPD tiek nodrošināta, izmantojot helikopterā esošo radiostaciju.
104. ĀS gadījumos vairākām iestādēm ir nodrošināta pieeja arī starptautiskiem agrīnās brīdināšanas tīkliem (sk. VKM plāna 81.-86. punktu).

10. MĀCĪBAS

105. **KM sistēmas ietvaros mācību plānošanai un īstenošanai ir trīs galvenie mērķi:**

- 105.1. **KM plāna pārbaude:** mācības sniedz iespēju pārbaudīt, vai KM plānā noteiktās darbības atbilst un ir saskaņā ar citiem ārējiem normatīvajiem aktiem. Piemēram, vai institūcijām ir pietiekams juridiskais pilnvarojums īstenot plānā noteiktās darbības; vai KM plānos noteiktās darbības ir saskaņā ar citu nozaru plāniem.
- 105.2. **Personāla sagatavotības pārbaude:** mācības sniedz iespēju pārbaudīt, vai personāls ir atbilstoši sagatavots, lai spētu īstenot KM plānā noteikto, proti, vai personālam ir nepieciešamās zināšanas un prasmes, lai īstenotu KM plānos noteiktos uzdevumus un rīcības.
- 105.3. **Resursu atbilstības pārbaude:** mācības sniedz iespēju pārbaudīt, kādas ir KM sistēmā iesaistīto iestāžu un dienestu spējas un ierobežojumi ar KM sistēmā esošajiem resursiem īstenot KM plānos noteiktos uzdevumus un rīcības.

106. **Mācības var būt teorētiskas** – diskusiju veidā, **praktiskas** ar situāciju imitāciju vai **kompleksas** – tādas, kas apvieno abu iepriekš minēto mācību elementus.

107. Mācību uzdevumi izriet no mācību mērķa, taču bieži tiek noteikti šādi KM mācību uzdevumi: pārbaudīt un pilnveidot sadarbību starp ĀS pārvaldīšanā iesaistītajām iestādēm; pārbaudīt mācībās iesaistīto personu sagatavotību rīcībai ĀS; pārbaudīt materiāltehnisko līdzekļu un aprīkojuma savietojamību starp ĀS pārvaldīšanā iesaistītajām iestādēm u.c.

108. Ar mērķi pilnveidot KM sistēmas gatavību ĀS, **NMPD vismaz reizi gadā KM sistēmas ietvaros organizē mācības, kurās tiek pārbaudīta kāda no VKM plāna sadaļām**, kā arī piedalās citu katastrofu pārvaldīšanā iesaistīto iestāžu organizētās mācībās.

109. **Mācības, kuras var izmantot KM sistēmas un/vai VKM plāna pārbaudei:**

- 109.1. mācības veselības nozares ĀS vai apdraudējumu gatavības un reaģēšanas pārbaudei sadarbībā ar ārstniecības iestādēm, t.sk. iesaistot VMR;
- 109.2. starpnozaru ĀS un civilās aizsardzības mācības;
- 109.3. pirmās palīdzības mācības;
- 109.4. cietušo gaisa medicīniskās transportēšanas mācības sadarbībā ar NBS Gaisa spēkiem/VRS;
- 109.5. ES un NATO līmeņa mācības dalībvalstu gatavības, rīcības un sadarbības spēju pārbaudēm KM sistēmas ietvaros;
- 109.6. mācības par PVO SVAN prasību īstenošanu u.c.

110. **KM sistēmas ietvaros var tikt organizētas mācības par dažādām tēmām:**

- 110.1. rīcība ārkārtas situācijā ar daudz cietušajiem;

VALSTS KATASTROFU MEDICĪNAS PLĀNS

- 110.2. rīcība bīstamo un citu infekcijas slimību gadījumā;
 - 110.3. rīcība ķīmiskās katastrofas (avārijas) gadījumā;
 - 110.4. rīcība radiācijas avārijas gadījumā;
 - 110.5. rīcība nezināmas izcelsmes apdraudējuma gadījumā u.c..
111. Mācībās tiek iekļauti dažāda veida uzdevumi, kas saistīti ar veselības aprūpes pakalpojuma nodrošināšanu ierobežotu resursu pieejamības gadījumā.
112. Papildus KM sistēmas mācībām, **NMPD, pamatojoties uz starptautiskām vadlīnijām, organizē apmācību ārstniecības personām par KM jautājumiem**, lai nodrošinātu koordinētu un efektīvu sadarbību starp ĀS pārvaldīšanā iesaistītajām iestādēm un dienestiem glābšanas darbu laikā un ĀS.

11. ĀRKĀRTAS SITUĀCIJAS KRĪZES KOMUNIKĀCIJA

11.1. ĀRKĀRTAS SITUĀCIJAS KRĪZES KOMUNIKĀCIJAS MĒRĶIS UN PRINCIPI

113. **ĀS Krīzes komunikācijas mērķis ir savlaicīgi (operatīvi) informēt sabiedrību par apdraudējumu vai notikumu, ĀS attīstību un preventīviem pasākumiem**, kas veicami, lai iedzīvotāji spētu pieņemt izvērtētus lēmumus, adekvāti rīkoties un mazināt iespējamo kaitējumu veselībai, kā arī lai mazinātu sabiedrībā paniku, novērstu sociālu un ekonomisku zaudējumu rašanos.
114. Realizējot krīzes komunikāciju, iesaistītās veselības nozares iestādes rīkojas atbilstoši vienotiem komunikācijas principiem, kas paredz:
- 114.1. nodrošināt iedzīvotājiem savlaicīgu, uz pierādījumiem balstītu, ticamu, kompetentu, viegli saprotamu informāciju, izvairoties no minējumiem, pieņēmumiem un nepārbaudītas informācijas;
 - 114.2. izmantot efektīvākos komunikācijas kanālus sabiedrības informēšanai;
 - 114.3. realizēt iestāžu koordinētu savstarpējo komunikāciju, informējot sabiedrību par veicamajiem pasākumiem ĀS.

11.2. ĀRKĀRTAS SITUĀCIJAS KRĪZES KOMUNIKĀCIJAS VADĪBA UN REALIZĀCIJA

115. ĀS vai to draudu gadījumā ĀS krīzes komunikāciju koordinē VM Komunikācijas nodaļa, kas nodrošina iesaistīto iestāžu vienotu informācijas plūsmu un apmaiņu, kā arī koordinētu sadarbību ar citām krīzes komunikācijā iesaistītajām iestādēm. ĀS par krīzes komunikācijas realizāciju konkrētajā iestādē atbild tās vadītājs, kurš var deleģēt sabiedrisko attiecību atbildīgo personu vai citu iestāžu atbildīgo personu, kas veic ĀS krīzes komunikācijas pasākumus atbilstoši iestādes kompetencei.
116. **ĀS gadījumos, ja nepieciešams, VOMK izveido veselības nozares Mediju informācijas centru**, kas sadarbībā ar iesaistītajām iestādēm sniedz informāciju plašsaziņas līdzekļiem. Mediju informācijas centru vada VM Komunikācijas nodaļa, kas koordinē ĀS krīzes komunikāciju, iesaistot iestādes kompetences ietvaros, kas nodrošina vienotu informācijas plūsmu.
117. Ja krīzes komunikācijas realizēšanai notikuma vietā tiek izveidots notikumu pārvaldošās ministrijas Krīzes komunikācijas grupa, ĀS iesaistītā atbildīgā veselības nozares iestāde nepieciešamības gadījumā deleģē darbam tajā pārstāvi sadarbības koordinēšanai ar plašsaziņas līdzekļiem.

VALSTS KATASTROFU MEDICĪNAS PLĀNS

118. ĀS Krīzes komunikācijā iesaistīto atbildīgo personu rīcība un sadarbība noteikta VKM plāna Pielikumā Nr.11.
119. Realizējot ĀS krīzes komunikāciju, atbildīgās iestādes izmanto atbilstošākos un pieejamākos (nepieciešamības gadījumā: plašsaziņas līdzekļus, internetu, sociālos tīklus, informatīvo tālruni, informācijas centru, tiešos kontaktus ar iedzīvotāju mērķgrupām, informācijas starpniekus – nevalstiskās organizācijas, valsts un pašvaldību iestādes, tirdzniecības vietas u.c.).
120. Katastrofu, to draudu, ārkārtējo situāciju, izņēmuma stāvokļa vai mobilizācijas izsludināšanas gadījumos, iedzīvotāju informēšana notiek, izmantojot valsts agrīnās brīdināšanas sistēmu, ko aktivizē VUGD saskaņā ar normatīvajos aktos noteikto. Piemēram, iedzīvotāju evakuācija tiek izziņota, izmantojot trauksmes sirēnas, radio, televīziju vai skaļruņus.

PIELIKUMU SARAKSTS

Nr. 1 Gatavība un rīcība vienlaicīgi daudz cietušo gadījumā

Nr. 2 Gatavība un rīcība infekcijas slimības izraisīta apdraudējuma un ārkārtas situācijas gadījumā

Nr. 3 Rīcība ķīmiskās katastrofas (avārijas) gadījumā

Nr. 4 Rīcība laikapstākļu ietekmes izraisītā negadījumā

Nr. 5 Rīcība radiācijas avārijas gadījumā

Nr. 6 Gatavība un rīcība nezināmas izcelsmes apdraudējuma gadījumā

Nr. 7 Rīcība masveida patvēruma meklētāju ierašanās gadījumā

Nr. 8 Ārkārtas situācijas pārvaldīšanas organizācija slimnīcā (rekomendācijas)

Nr. 9 Helikoptera nosēšanās vietas cietušo gaisa medicīniskās transportēšanas nodrošināšanai

Nr.10 Valsts materiālo rezervju (VMR) iesaistīšanas algoritms ārkārtas situācijā

Nr.11 Informēšanas, sadarbības un deleģēšanas shēma komunikācijas speciālistiem ārkārtas situācijās

Nr.12 Slimnīcu saraksts, kurās 24 stundas diennaktī tiek nodrošināta neatliekamā medicīniskā palīdzība

Nr.13 Privāto ārstniecības iestāžu resursu apkopojums²

² Ierobežota pieejamība

VALSTS KATASTROFU MEDICĪNAS PLĀNS

Nr.14 Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta resursi³

Nr.15 Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta struktūrvienību ģeogrāfiskais izvietojums

Nr.16 Ārkārtas situācijas ziņojums (paraugs)

Nr.17 Valsts katastrofu medicīnas plānā iekļauto iestāžu kontaktinformācija³

Nr.18 Katastrofu medicīnas sistēmu reglamentējošie dokumenti

Nr.19 Psiholoģiskās palīdzības nodrošināšana ārkārtas situācijās

Nr.20 Nevalstisko organizāciju (NVO) iesaiste ārkārtas situāciju pārvaldīšanā

Nr.21 Ieteikumi individuālo aizsardzības līdzekļu lietošanai veselības aprūpes nozarē strādājošajiem

Nr.22 Evakuācijas pasākumu organizēšana slimnīcā (rekomendācijas)

Nr.23 Starptautiskās palīdzības pieprasīšana un saņemšana

Nr.24 Intensīvās terapijas ierobežotu resursu izmantošana ārkārtas situācijās Covid-19 pandēmijas laikā

Nr.25 NMP sniedzošo operatīvo medicīnisko transportlīdzekļu resursi⁴

Nr.26 Gatavība un rīcība kara, militāra iebrukuma vai to draudu gadījumā⁵

^{3;3;4;5} Ierobežota pieejamība